

School!

MAGAZINE VOOR HET OPENBAAR ONDERWIJS

Nummer 1, februari 2013

Flexibele vakanties:
kinderen leren meer

Alle scholen openbaar?

Maurice de Hond wil
revolutie in onderwijs

EXTRA!
Actiekrant
School!Week 2013
boordevol ideeën

Pre-School! Weektour 2013

inspireren filosofie
passie onderwijs
levensbeschouwing
toekomst theater
ontmoeten lezing
leren debat welkom!

11

Maandag 11 maart

Haarlem

Respect

Rabbijn Soetendorp

12

Dinsdag 12 maart

Goes

'Dus ik ben'

Rob Wijnberg

13

Woensdag 13 maart

Helmond

'En een prettig weekend'

Theater AanZ

14

Donderdag 14 maart

Kampen

Levensbeschouwing

Stichting OOK

15

Vrijdag 15 maart

Assen

'Welkom in 2030'

Danny Mekić

Informatie en aanmelding

www.openbaaronderwijs.nu

Lucy Beker
Hoofredacteur

*Hoofredacteurs Lucy Beker
en Michiel Jongewaard schrijven
beurtelings een column.*

Revolutie

Maurice de Hond, de man van de opiniepeilingen, vindt dat er een revolutie nodig is in het onderwijs. Dat zegt hij op pagina 11 van dit nummer. Het is zijn eigen opinie dat onderwijs meer moet doen met de nieuwste digitale technieken. iPads uitdelen in plaats van boeken. Het is leuk dat hij dat toelicht in dit vakblad van het openbaar onderwijs. Want als er één school is die openstaat voor noviteiten, dan is het wel de openbare school.

Kijk bijvoorbeeld naar het Experiment Flexibele Onderwijstijd: van de 12 deelnemende scholen zijn er 9 openbaar. Deze scholen durven het aan om de al honderd jaar bestaande, traditionele onderwijstijden overboord te zetten. De experimenteerscholen doen niet meer mee aan de lange zomervakantie; ze blijven gewoon open en geven gewoon les in de zomer. Leerkrachten nemen om de beurt vakantiedagen op – zoals dat in de meeste andere sectoren al lang gewoonte is. Het kan ook op school! En wat blijkt? Het leidt tot meer effectieve onderwijstijd voor de leerlingen. Ouders kiezen voor kortere vakanties en meer verspreid over het jaar. Zodat de kinderen na de zomer niet meer eerst hun weggezakte kennis moeten ophalen.

Ook op andere punten richten de experimenteerscholen hun lessen flexibel in. Bijvoorbeeld doordeweeks wat meer uren les, waarna leerlingen die uren weer kunnen opnemen als ze er behoefte aan hebben. IJsvrij? Op deze scholen gaat dat niet ten koste van de onderwijstijd. Het is nog te vroeg om te zien of de leerlingprestaties navenant omhoog gaan, want het experiment draait pas een jaar. Maar ik durf die verwachting wel uit te spreken. Ik vind die nieuwe werkwijze een doorbraak.

Terug naar Maurice de Hond. Het dagelijks gebruik van iPads in het onderwijs is inderdaad nog niet ingeburgerd, ook niet op de experimenteerscholen. Maar wat mij betreft is de verandering van de onderwijstijden een veel grotere revolutie. Die iPads komen vanzelf, de eerste scholen hebben al laptops in de klassen. Scholen zijn echt minder ouderwets dan De Hond doet voorkomen. Het is eigenlijk vooral te hopen dat de Steve Jobsscholen van De Hond ook flexibele tijden gaan aanbieden, want dat levert – bewezen in de praktijk – echt wat op. En, ook al is het lastig om een openbare school op te richten, toch hoop ik dat de Steve Jobsscholen openbare scholen worden. Die lopen immers graag voorop. <

School! is hét magazine voor het openbaar onderwijs. Het is een gezamenlijke uitgave van de Vereniging Openbaar Onderwijs (voo.nl) en VOS/ABB (vosabb.nl).

Jaargang 4 - nr. 1, februari 2013
ISSN: 2211-0062
Verschijnt 7x per jaar - Oplage 14.000

 **Vereniging
Openbaar
Onderwijs**

v o s a b b

Redactie-adres: Vereniging Openbaar Onderwijs
Postbus 60182, 1320 AE Almere
E redactie@voo.nl | T 036 533 15 00 | F 036 534 04 64

Hoofredactie: Michiel Jongewaard (Vereniging Openbaar Onderwijs), Lucy Beker (VOS/ABB)

Redactie: Jaap Adema, Jan Barendse, Dennis Bode, Martin van den Bogaert, Lineke Eerdmans, Fred Kruidenberg en Fred Timmermans.

Aan dit nummer werkten mee: Jan Barendse, Marion Braat, Karin van Breugel, Maurice de Hond, Bert-Jan Kollmer, Eric Muijderman, Kees van Overveld, John Oud, Ruud Ploeg, Thomas Schlijper, Leen Visser.

Foto omslag: Saskia Beek.

Cartoon: Maarten Wolterink.

Drukwerk: SDA Print + Media

Vormgeving: SDA Print + Media
Aryen Bouwmeester

Lidmaatschap Vereniging Openbaar Onderwijs: Leden van de VOO ontvangen automatisch één gratis abonnement op School!. Dit geldt voor zowel persoonlijke leden, als de MR, ouderraad en schoolbesturen. Voor meer informatie: www.voo.nl/lidmaatschap. Het lidmaatschap loopt van 1 januari t/m 31 december. Opzegging dient schriftelijk te gebeuren voor 1 december.

Lidmaatschap VOS/ABB: Leden van VOS/ABB ontvangen automatisch één gratis abonnement op School!. Dit geldt voor schoolbesturen én hun scholen. Bovenschoolse directies kunnen op aanvraag ook één gratis abonnement ontvangen. Voor meer informatie: www.vosabb.nl/abbonnementen.

Abbonementen: Een los abonnement voor niet-leden kost € 24,50 per jaar (tarief 2013). Abonneren kan via www.vosabb.nl of www.voo.nl.

Advertenties: Recent Amsterdam
Contactpersoon Ray Aronds
E info@recent.nl | T 020 330 89 98

Nummer 2 van School!
verschijnt rond 28 maart 2013.

Inspiratiekalender

openbaar onderwijs

De kernwaarden van het openbaar onderwijs, hoe besteedt u daar aandacht aan?

Met de inspiratiekalender van VOS/ABB staat u in de klas elke dag even stil bij verschillende thema's.

De kernwaarden van het openbaar onderwijs:

Iedereen welkom

Iedereen benoembaar

Wederzijds respect

Waarden en normen

Van en voor de samenleving

Levensbeschouwing en godsdienst

De bureaul kalender bevat 150 lesideeën. Afbeeldingen, teksten en korte opdrachtjes geven inspiratie voor het begin van de schooldag of het kringgesprek. Er zijn opdrachten voor de onderbouw en voor de bovenbouw.

Er staan geen data bij de dagen. Zo kunt u de kalender meerdere jaren gebruiken.

Vroegboekkorting

Wilt u het nieuwe schooljaar de dagen vol inspiratie starten?

Bestel dan deze kalender.

Op bestellingen voor 1 maart krijgt u extra korting!

Leden van VOS/ABB: normale prijs € 15,50 (voor 1 maart € 13,50)*

Niet-leden: normale prijs € 16,95 (voor 1 maart € 14,95)*

*Prijzen exclusief btw en verzendkosten

Bestellen kan zo:

Mail naar: secretariaatvereniging@vosabb.nl en vermeld het te bestellen aantal en de vermelding *bestelling kalender*.

Of ga naar www.vosabb.nl

v o s) a b b

Kwintessens

10

Maurice de Hond over Steve Jobsscholen

‘Er is een revolutie nodig om ons onderwijs ingrijpend te veranderen’.

28

Nieuwe aanpak hoogbegaafden

Acht vo-scholen wilden af van Leonardo-onderwijs en ontwikkelden een eigen programma voor hoogbegaafde leerlingen: UniqXL.

EXTRA!
Actiekrant
School!Week 2013
boordevol ideeën

Alle scholen openbaar?

Is de verzuiling in het onderwijs nog van deze tijd? Antoine Bodar vindt bijzondere scholen niet bijzonder meer, en Theo Bekker signaleert ‘een soort grijsheid’.

18

Flexibele vakanties

De eerste scholen die werken met flexibele vakanties rapporteren alleen maar positieve resultaten.

20

En verder:

03 Redactioneel	23 Aan het Woord:
Kees van Overveld
06 Kort nieuws	24 Lerarenregister
09 Column
door Bert-Jan Kollmer	26 TOP-school in Amsterdam
12 Vijf vragen: Utrecht	30 Het gebouw: Oude Pekela
14 School!Week 2013
Spotlights op openbaar onderwijs	32 School! antwoordt
16 Energie voor Scholen	34 School! en excursie
22 Krimp: nu ook in de Randstad	35 School! en recht
	36 Opmerkelijk

VOS/ABB-korting op leergang over kindcentrum

Leden van VOS/ABB krijgen 50 euro korting op de leergang 'Samen werken aan een kindcentrum'.

De leergang van het Service Center Andere Tijden bestaat uit vier bijeenkomsten met gastsprekers en ervaringsdeskundigen. Managementduo's die samen aan een kindcentrum willen werken, kunnen eraan meedoen. De bijeenkomsten zijn op 6 en 27 maart en 10 en 24 april in Utrecht.

Alleen als uw organisatie bij VOS/ABB is aangesloten, krijgt u 50 euro korting en betaalt u 695 euro. [◀ Meer informatie staat op www.leeuwendaal.nl.](http://www.leeuwendaal.nl)

Ervaringen met verlengde schooldag

Bent u geïnteresseerd in de mogelijkheden van de verlengde schooldag en de samenwerking tussen onderwijs en opvang, reserveer dan 25 april in uw agenda.

Die middag is er een conferentie waarop de deelnemers aan het project Verlengde Schooldag Groningen hun ervaringen willen delen.

In Groningen werken openbaar onderwijs en kinderopvang al sinds 2009 samen aan betere leeropbrengsten via het project Verlengde Schooldag Groningen. In korte inleidingen en praktijkgerichte workshops vertellen zij op 25 april hoe het project in Groningen werkte, wat er is bereikt en hoe onderwijs en opvang verder gaan.

De conferentie, vanaf 13 uur in Euroborg in Groningen, staat open voor alle belangstellenden. Aanmelden kan via de website www.openbaar-onderwijsgroepgroningen.nl. Deelname is gratis. [◀ Meer informatie op www.verlengdeschooldag-groningen.nl](http://www.verlengdeschooldag-groningen.nl)

Staatssecretaris Dekker bij opening steunpunt

Staatssecretaris Sander Dekker van Onderwijs heeft tijdens de NOT in Utrecht de eerste officiële brochure in ontvangst genomen van het nieuwe Steunpunt medezeggenschap passend onderwijs.

Staatssecretaris Dekker krijgt op de NOT de eerste brochure van Steunpunt medezeggenschap passend onderwijs uit handen van Bert-Jan Kollmer van de VOO.

Het steunpunt is er voor ouders, personeelsleden, leerlingen (voortgezet onderwijs) en medezeggenschapsraden in het primair en voortgezet onderwijs. Ook biedt het steunpunt informatie aan directeuren en bestuurders bij het vormgeven van de medezeggenschap binnen passend onderwijs en de oprichting van ondersteuningsplanraden.

De komende maanden geeft het steunpunt onder meer voorlichting aan MR-s en GMR-s en ontwikkelt het model-reglementen en statuten voor de ondersteuningsplanraad.

Daarnaast komen er handreikingen beschikbaar voor onder andere het beoordelen van het schoolondersteuningsprofiel.

Helpdesk

De gratis helpdesk 0800 - 2700 400 beantwoordt vragen van ouders, personeelsleden, leerlingen (voortgezet onderwijs) en medezeggenschapsraden over medezeggenschap binnen passend onderwijs. [◀ Meer informatie is te vinden op de website www.medezeggenschap-passendonderwijs.nl.](http://www.medezeggenschap-passendonderwijs.nl)

Inspiratiekalender openbaar onderwijs

VOS/ABB en uitgeverij Kwintessens hebben een inspiratiekalender voor het openbaar primair onderwijs gemaakt.

De kalender kan worden gebruikt om bijvoorbeeld de schooldag of het kringgesprek op een inspirerende wijze te beginnen. Er staan 150 lesideeën op. Als u als lid van VOS/ABB de inspiratiekalender vóór 1 maart bestelt, betaalt u 13,50 euro per stuk (na 1 maart is de prijs 15,50 euro per stuk). Niet-leden betalen tot 1

maart 14,95 euro en daarna 16,95 euro per stuk (exclusief btw en verzendkosten). [◀ Bestellen kan via secretariaatver-eniging@vosabb.nl onder vermelding van 'Bestelling kalender', het aantal kalenders dat u wilt, uw naam, de organisatie waarvoor u werkt en het adres waarvoor u de kalender\(s\) wilt ontvangen.](mailto:bestelling@vosabb.nl)

Congres Talentontwikkeling op school

Op 24 april kunt u zich op het congres Talentontwikkeling op School van de Vereniging Openbaar Onderwijs (VOO) laten inspireren door succesverhalen uit de praktijk.

De VOO nodigt professionals in het openbaar onderwijs, leden van medezeggenschapsraden, ouderraden en VOO-leden van harte uit om deel te nemen. Het congres vindt plaats in Amersfoort en deelname is gratis voor leden. U maakt er kennis met succesvolle voorbeelden van talentontwikkeling en imago gebruik, die het openbaar onderwijs kunnen versterken.

Een van de experts is Zabeth van Veen, imago deskundige. Haar workshop gaat over talent, authenticiteit, geloofwaardigheid, passie en performance. Verder spreekt ontwikkelingspsycholoog Steven Pont over talentontwikkeling en het stimuleren van doorzettingsvermogen bij kinderen. Pont ziet een steeds sterkere neiging bij ouders om zich te veel op het welzijn van hun kinderen te werpen. Jeroen Hatendoorn, wethouder in Enschede, vertelt over de succesvolle samenwerking van scholen, de gemeente en ouders in Enschede, en laat zien waarom talentontwikkeling een verantwoordelijkheid is van de samenleving als geheel. Sandra van der Tempel en Ella van Essen, die samen de duo-directie

van een openbare basisschool vormen, verzorgen een praktische workshop over de eerste indruk die uw school maakt op ouders. < **Aanmelden kan via www.voo.nl of voo@voo.nl, onder vermelding van 'Aanmelding congres Talentontwikkeling op School, uw adresgegevens en de naam van uw school. Geef ook aan of u, de MR of ouderraad lid zijn van de VOO.**

Pluspunt is TOP

Openbare basisschool Pluspunt in Rotterdam heeft in januari het TOP-certificaat van VOS/ABB ontvangen. TOP staat voor Talentvol Openbaar Praktijkvoorbeeld.

Obs Pluspunt is een schoolvoorbeeld van passend onderwijs. Al 20 jaar geeft deze reguliere basisschool ook onderwijs aan kinderen die vanwege een handicap extra zorg en begeleiding nodig hebben. In het vorige nummer van magazine School! is deze TOP-school geportretteerd. Het TOP-project van VOS/ABB is bedoeld om openbare scholen die excelleren op een van de kernwaarden van het openbaar onderwijs te belichten. Eerder

kregen openbare scholen in Amsterdam, Utrecht, Amersfoort, Doetinchem, Arnhem en Numansdorp het predikaat TOP-school van VOS/ABB. In elk nummer van School! staat een artikel over een TOP-school. Dit keer is dat de openbare Westerweelschool in Amsterdam op pagina 26 en 27. < **Kent u een TOP-school of is uw school een Talentvol Openbaar Praktijkvoorbeeld? Mailt u dan naar excellent@vosabb.nl.**

Enquêtes educatief partnerschap

Hoe is het op uw school gesteld met educatief partnerschap?

Om deze vraag te kunnen beantwoorden kunt u gebruikmaken van twee enquêtes van VOS/ABB. Ze zijn geschikt voor het primair onderwijs.

< **U kunt de enquêtes voor leraren respectievelijk ouders gratis downloaden op www.vosabb.nl. Het is ook mogelijk om ze digitaal uit te voeren. Neemt u daarover contact op met Simone Baalhuis: [06-11724058](tel:06-11724058), sbaalhuis@vosabb.nl.**

Pas op met handtekening!

Onderteken pas een contract als u zeker weet dat u met een bedrijf een overeenkomst wilt aangaan. Dit verstandige advies geeft de Helpdesk van VOS/ABB ook aan scholen.

Het advies volgt op klachten bij de Helpdesk over Bedrijfsreclame Nederland (BRN). Dit omstreden bedrijf uit Groningen probeert met informatie die als misleidend kan worden ervaren onder andere scholen te binden aan vaak ongewenste overeenkomsten. Sommige scholen betalen ruim 1000 euro voor een vermelding in een gids van BRN. In januari volgde een opmerkelijke uitspraak in een kort geding dat BRN had aangespannen tegen een ondernemer. Hij had op zijn LinkedIn-pagina zijn mening over de werkwijze van BRN uiteengezet. BRN eiste dat hij de tekst weghaalde. De rechter ging daarin mee, omdat de ondernemer zelf geen ervaring had met wat hij had geschreven. De gewraakte tekst is overigens nog wel op internet te vinden, omdat die integraal in de uitspraak van de voorzieningenrechter is opgenomen.

< **Ook vervelende ervaringen met informatie van BRN of andere bedrijven? Mail naar helpdesk@vosabb.nl.**

Cursus medezeggenschap voortgezet onderwijs

MR-leden in het voortgezet onderwijs kunnen deelnemen aan de nieuwe cursus MR Compact VO.

Het gaat om één avond van 17 tot 22 uur die is bedoeld voor MR-leden in het voortgezet onderwijs, zowel ouder- als personeelsgeleding. U kunt de cursus op uw eigen school aanvragen, maar er zijn ook cursussen op centrale plaatsen.

De cursus geeft MR-leden handvatten om hun inspraak optimaal te benutten. Zij worden vertrouwd gemaakt met onder meer de Wet medezeggenschap op scholen (WMS) en de financiële gang van zaken op school. Het gaat om de basiken-

nis die nodig is om het werk in de MR goed te kunnen doen. Met MR Compact komt u beslagen ten ijs. [Meer informatie op www.voo.nl/scholing](http://www.voo.nl/scholing).

Studiekeuzegame GO VMBO!

De studiekeuzegame Go VMBO! is ook dit jaar gratis beschikbaar voor leerlingen van groep 8.

In 2012 hebben ruim 450.000 leerlingen de game voor het eerst gespeeld en de reacties waren positief. Via deze game krijgen ze objectieve informatie over het voortgezet onderwijs, met name het vmbo, en het spel blijkt een goede aanvulling op de voorlichting die er al is.

Op basis van de ervaringen is de Go VMBO! game dit jaar technisch en inhoudelijk geactualiseerd en verbeterd. De game is ontwikkeld door de Stichting Platforms VMBO (SPV), met het doel toekomstige vmbo-leerlingen te helpen bij hun keuze.

De studiekeuzegame kan altijd en overal worden gespeeld via de website www.govmbo.nl. Leerkrachten vinden daar ook aanvullende informatie en praktische downloads. <

Dordtse debaters

Het openbare Johan de Witt Gymnasium in Dordrecht heeft het beste debatteam van Nederland. Dat bleek na de finale van het Nederlands Kampioenschap Debatteren voor Scholieren 2012/2013.

Er deden 115 scholen voor voortgezet onderwijs mee aan het NK Debatteren. Het thema van de finale was de AOW-problematiek. Het Dordtse gymnasium nam het in de finale op tegen het eveneens openbare Stedelijk Gymnasium in Utrecht. Het was de vijftiende editie van het NK Debatteren voor Scholieren. De organisatie is elk jaar in handen van het Nederlands Debat Instituut. <

VOO pleit voor meer bevoegdheid MR

De Vereniging Openbaar Onderwijs (VOO), NKO en LOBO vinden dat met het verdwijnen van de verplichte overeenkomst voor ouders het karakter van de vrijwillige ouderbijdrage vaker dan voorheen in het geding is. In een gezamenlijke reactie aan de Tweede Kamer hebben zij gepleit voor uitbreiding van de bevoegdheid van de medezeggenschapsraad in de Wet medezeggenschap op scholen (WMS).

De onderwijscommissie van de Tweede Kamer heeft het rapport 'Vrijwilligheid ouderbijdrage bewust gemaakt' besproken, dat in december door de Inspectie van het Onderwijs werd gepubliceerd. Volgens het rapport zouden scholen in het voortgezet onderwijs voldoen aan de wettelijke eis dat de ouderbijdrage vrijwillig is. Volgens de VOO en de landelijke ouderorganisaties in het bijzonder onderwijs is de conclusie van de inspectie ten onrechte optimistisch, omdat de onderzochte scholen pas na twee jaar begeleiding door de inspectie voldeden aan de vereisten. Bovendien blijkt uit de vragen

van ouders die dagelijks binnenkomen bij de VOO dat scholen niet altijd de vrijwilligheid van de ouderbijdrage respecteren.

De VOO, NKO en LOBO willen dat er in de Wet medezeggenschap op scholen (WMS) een verantwoordingsplicht wordt opgenomen naar de oudergeleding van de medezeggenschapsraad (MR), ten aanzien van de besteding van de ouderbijdrage. Daarnaast zouden scholen hun besteding van de vrijwillige ouderbijdrage voortaan verplicht moeten opnemen in de schoolgids, zodat de oudergeleding van de MR daar instemming aan kan verlenen. <

Bert-Jan Kollmer
Directeur Vereniging
Openbaar Onderwijs

Inspraak van ouders

Tijdens de NOT in Utrecht is het Steunpunt Medezeggenschap Passend Onderwijs gepresenteerd. Nu het wetsvoorstel passend onderwijs door de Eerste Kamer is geloodst, moet het worden geïmplementeerd. Op een belangrijk aspect - namelijk dat van medezeggenschap op het bovenbestuurlijke niveau van het samenwerkingsverband - is het belangrijk dat alle 150 samenwerkingsverbanden en alle groepen die daarbij een rol spelen, van ouders en personeelsleden tot besturen, hulp wordt geboden. We praten namelijk over iets dat nog helemaal nieuw is.

Ook al is de Wet medezeggenschap op scholen (WMS) er al, deze is niet volledig van toepassing op dat nieuwe niveau. Alle partijen zitten vol vragen over hoe zaken moeten worden geregeld. Hoe wordt de ondersteuningsplanraad, de nieuwe medezeggenschapsraad voor passend onderwijs, opgezet? Hoe worden de leden geselecteerd? Hoe komt het medezeggenschapsreglement tot stand? Hoe komt een ondersteuningsplan tot stand en hoe wordt de instemming geregeld?

Het ministerie van OCW heeft de Vereniging Openbaar Onderwijs (VOO), de landelijke ouderorganisaties in het bijzonder onderwijs, vakbonden, leerlingenorganisatie en sectorraden gevraagd met een implementatieplan te komen en dat uit te voeren. Uiteindelijk is aan de VOO gevraagd dit plan op te stellen en penvoerder van het project te worden. Zoals u weet is de verbetering van de positie en inspraak van ouders in het onderwijs een van de primaire taken van de VOO en daarom past dit project zo goed bij ons. Tijdens de NOT is het steunpunt officieel van start gegaan, met de overhandiging van de eerste brochure aan staatssecretaris Sander Dekker.

Intussen heeft de Commissie voor Onderwijs van de Tweede Kamer het onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs naar de vrijwilligheid van ouderbijdragen besproken. Het rapport van de inspectie heeft een positieve klank, maar is dat wel terecht? Uit het onderzoek blijkt dat nog geen enkele school zich aan de richtlijnen houdt en dat scholen pas na zes controlerondes in twee jaar tijd op een voldoende niveau komen. De inspectie vindt dat daarmee alles onder controle is. Maar als je realiseert dat in twee jaar tijd nog geen vijf procent van de scholen voldoende scoort, hoe lang hebben we dan niet nog te gaan? Daarom heeft de VOO de onderwijscommissie geadviseerd niet te kiezen voor deze indirecte methode van handhaving, maar juist de scholen zelf op te dragen het goed te regelen. Daarom moeten scholen een verantwoordingsplicht krijgen over de besteding van de ouderbijdragen aan de oudergeleding van de medezeggenschapsraad. Interne verantwoording naar degene die er belang bij heeft. De kortste en ongetwijfeld ook de meest haalbare weg naar het doel.

Onlangs is ook de verplichte eindtoets aan de orde gesteld in de Tweede Kamer. De VOO houdt al jaren een warm pleidooi voor vertrouwen in het advies van de basisschool, onderbouwd met een second opinion van het leerlingvolgsysteem. Een leerling meten op één moment met een grote invloed op de rest van zijn leven via een Citoscore is voor de VOO een onbespreekbare zaak. Ook al schuift de staatssecretaris in het wetsvoorstel het moment van de Citotoets door naar april, de risico's van verkeerd gebruik worden daarmee niet vermeden. De kans dat scholen voor voortgezet onderwijs hun toelatingsbesluiten in de tijd doorschuiven, wachtend op de Citoscore, is namelijk niet denkbeeldig. Daarom is een duidelijke keuze gewenst. ◀

*Ritske van der Veen,
directeur VOS/ABB, en
Bert-Jan Kollmer, directeur
Vereniging Openbaar
Onderwijs, schrijven
beurteilungen een column.*

We leven in de 21e eeuw en niet meer in 1980

Het onderwijs moet leerlingen voorbereiden op de toekomst in plaats van op het verleden. Dat benadrukt het initiatief *Onderwijs voor een Nieuwe Tijd* (O4NT).

Aandelen Apple?

Waarom de iPad en niet een andere tablet? En waarom is het innoverende onderwijsconcept vernoemd naar Steve Jobs, de overleden oprichter van Apple?

Maurice de Hond daarover: 'De iPad is strak georganiseerd. Android is minder eenduidig. Voor oudere leerlingen is dat niet zo'n probleem, maar voor jonge kinderen wel. Bovendien heeft Apple de meeste educatieve apps. Maar over drie jaar is dat wellicht anders. Dan kan het zomaar dat we voor een ander apparaat kiezen.'

Er is gekozen voor de naam Steve Jobs, omdat de in 2011 overleden oprichter van Apple een man was die vooruit dacht. De naam kan volgens De Hond zonder problemen worden gebruikt. 'Apple heeft er geen bezwaar tegen, althans niet dat wij weten. Als dat wel zo is, gebruiken we een andere naam. Het is mij echt niet te doen om de naam Steve Jobs of om Apple.'

Hoewel het initiatief zich nadrukkelijk op de toekomst richt, is het handig om even - ouderwets op papier - in het recente verleden te duiken. Het is nu bijna een jaar geleden dat Maurice de Hond in het televisieprogramma *De wereld draait door* het plan voor de Steve Jobsscholen bekendmaakt. Hij doet dat samen met de Amsterdamse onderwijs-wethouder Lodewijk Asscher, die nu minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en vice-premier is.

Reden voor het initiatief is dat het huidige onderwijs zich volgens De Hond vooral op het verleden richt en nauwelijks op de toekomst. Hij wil daarom niet dat zijn dochtertje Daphne, die al goed met de iPad kan werken, naar een gewone basisschool gaat. Het nieuwe concept wordt mede ontwikkeld door leerkracht Irene Felix, oud-schoolbestuurder Luc

de Vries en directeur Erik Verhulp van Digischool. Zij stellen samen met De Hond het manifest Onderwijs voor een Nieuwe Tijd (O4NT) op, dat inmiddels is doorontwikkeld tot een schoolplan. In eerste instantie worden drie tot vijf Steve Jobsscholen opgericht, waarin de iPad een centrale rol heeft. De streefdatum hiervoor is 1 augustus 2013.

School is museum geworden

Op de opiniewebsite Joop.nl laat De Hond zien waar volgens hem het probleem zit. Hij verwijst naar een vraag uit het onderdeel 'studievaardigheden' van de Cito-toets van 2011. Die vraag luidt waar iemand het beste kan zoeken als die meer wil weten over de zonnekalender van de Maya's. Er kan uit vier antwoorden worden gekozen: encyclopedie, boek over de cultuur van de Maya's, een vakantiefolder over Mexico en een woordenboek. Omdat er geen enkele digitale mogelijkheid bij staat, laat dit volgens De Hond zien hoezeer de school een museum is geworden. Een interessante reactie komt van een leraar van een basisschool. Zij twittert dat kinderen niet van internet mogen uitgaan, omdat daar ook verkeerde informatie op staat. Daarom moeten haar leerlingen alles in boeken checken. De Hond: 'Mijn ervaring is dat ik via Google altijd het antwoord vind op mijn vragen en dat informatie in boeken vaak gedateerd is. Een betere illustratie van mijn stelling hoezeer de leerlingen op school voorbereid worden op het verleden kan ik haast niet geven.'

Eigen iPad

Alle leerlingen van de toekomstige Steve Jobsscholen krijgen een eigen iPad. Die wordt specifiek voor elk kind ingericht, waardoor de iPad aansluit bij de intelligentie, de kennis en de talenten van elke leerling.

Oud-schoolbestuurder Luc de Vries legt uit: 'Een kind met een iPad is nog geen onderwijs. Het wordt pas onderwijs als de iPad deel uitmaakt van een stelsel waarin het kind, de leerkracht, de ouders en eventueel nog anderen informatie kunnen vinden over de ontwikkeling die

Steve Jobsscholen openbaar?

In De wereld draait door zeggen Maurice de Hond en Lodewijk Asscher dat de Steve Jobsscholen openbaar worden. Het concept van O4NT gaat echter uit van algemeen bijzondere scholen, waarvan het bestuur bestaat uit ouders. Van hen wordt een eigen financiële bijdrage verwacht. Als ze die niet kunnen betalen, kunnen ze aanspraak maken op een aparte regeling.

Uit overleg met VOS/ABB wordt duidelijk dat het lastig is om met ouders openbare Steve Jobsscholen vanaf de grond op te bouwen. Afgezien van de hoge stichtingsnormen, is het op basis van de huidige wet- en regelgeving voor ouders buitengewoon lastig om een openbare school te stichten. Als zij dat willen, heeft een aanvraag bij het schoolbestuur geen zin. De bevoegdheid om een aanvraag voor het stichten van een openbare school in te dienen, ligt bij het college van B&W, dat het verzoek kan indienen bij de gemeenteraad. Dit is een lastig proces, omdat het afhangt van politieke wil. VOS/ABB pleit er daarom al jaren voor om het voor ouders mogelijk te maken

bij het schoolbestuur een aanvraag voor een openbare school in te dienen. De Onderwijsraad heeft dit pleidooi overgenomen in een recent advies over de toekomst van artikel 23 van de Grondwet over de vrijheid van onderwijs. Vanwege de politieke instabiliteit van de afgelopen jaren is het nog niet gelukt om de wet op dit punt te veranderen. De zaak is nu voorgelegd aan staatssecretaris Sander Dekker van OCW.

Het onderwijsconcept van O4NT trekt ook de aandacht van bestaande scholen. Het is mogelijk om die te laten toegroeien naar het concept van de Steve Jobsscholen. < **Wie daarin geïnteresseerd is, kan zich aanmelden via www.o4nt.nl.**

'Er is een revolutie nodig'

de leerling doormaakt. Met die informatie kan het kind verder worden geholpen.' Door bij het leren de focus op de iPad te leggen, ontstaat volgens De Vries ruimte om de aandacht te verleggen van onderwijzen naar ontwikkelen. Van belang is volgens hem dat kinderopvang en onderwijs hierbij samenwerken. 'Door de verbinding te leggen tussen deze twee functies ontstaat een doorgaande ontwikkellijn in één pedagogische omgeving. Zo breng je 21st century skills vanuit verschillende invalshoeken bij elkaar.'

Ook De Hond benadrukt het belang van 21st century skills: 'Als er over de inhoud en kwaliteit van het basisonderwijs wordt gesproken, dan gaat het meestal

over taal en rekenen en veel minder over het probleem van de digitale vaardigheden die je vandaag en morgen zo hard nodig hebt. Leraren hebben een achterstand op dit terrein. Onlangs sprak ik een groep 12- tot 17-jarige leerlingen die met elkaar bezig waren aan een project van Kennisnet om apps voor school te maken. Ik vroeg ze wie die kennis om te programmeren op school had opgedaan. Bij geen enkele leerling was dat het geval. Er is een revolutie nodig om ons onderwijs ingrijpend te veranderen, want anders kun je als ouder je kind beter thuishouden als je het echt op de toekomst wilt voorbereiden.'

< **Meer informatie over O4NT en de Steve Jobsscholen staat op www.o4nt.nl.**

Ouders in de bres voor openbare school

Desiree van den Bogaart koos heel bewust een openbare school voor haar kinderen. Maar ondanks goede resultaten dreigt deze enige openbare daltonschool in de Utrechtse wijk Lombok te worden gesloten. De ouders springen nu in de bres voor de Jan Nieuwenhuysenschool.

Koos u bewust een openbare school voor uw kinderen?

'Ja, wij zijn in de wijk op zoek gegaan naar de mogelijkheden die er waren voor onderwijs en wij wilden graag openbaar onderwijs. Wij zijn zelf atheïstisch, maar vooraf hebben we afgesproken dat onze levensovertuiging niet ten koste van sfeer en kwaliteit van onderwijs mocht gaan. Bovendien hadden we een voorkeur voor daltononderwijs, waar de leerlingen bewust omgaan met samenwerken, plannen en zelfstandig werken. Onze

zorgelijk is en dat – mede daardoor – de kwaliteit van het onderwijs onder druk staat. Overigens heeft men altijd aangegeven het belangrijk te vinden dat er ook openbaar onderwijs is in deze wijk, alleen is het bestuur vrij onverwachts van standpunt veranderd.'

Wat hoopt uw ouderinitiatiefgroep te bereiken?

'Onze ouderinitiatiefgroep heeft de afgelopen tijd bij Utrechtse politici gepleit om de school open te houden. Wij

ting hebben we ons doel veranderd: eerst zorgen dat de school openblijft.'

Wat vindt u van het verzuilde onderwijsbestel?

'Je kunt aan de scholen in onze wijk zien dat het ouderwetse systeem segregatie in stand houdt: er zijn witte en zwarte scholen. Ik vind dat niet van deze tijd. Als je kijkt waar de Inspectie van het Onderwijs op let, dan móet je als school wel een bepaalde populatie op school hebben om aan de criteria te voldoen. De Inspectie adviseert scholen zelfs om niet te veel achterstandsleerlingen op te nemen. Dat zijn rare ontwikkelingen. Op de openbare school is wel iedereen welkom, en het is ook onze plicht, en dan moet je daar niet op worden afgerekend als door deze populatie wat minder wordt gescoord in de toetsen. Toch ben ik heel benieuwd hoe het zich gaat ontwikkelen. Veel gemeenteraadsleden en wethouders die we de afgelopen tijd spraken, geven aan dat wat hen betreft het verzuilde bestel morgen wordt afgeschaft. Maar eer de landelijke politiek daar aan toe is...daar kan onze school niet op wachten.'

'We hebben voorkeur voor openbaar en daltononderwijs'

keuze was snel gemaakt, want de Jan Nieuwenhuysenschool is een kleine en prettige daltonschool. Dat voelde goed.'

Hoe staat de Jan Nieuwenhuysenschool ervoor?

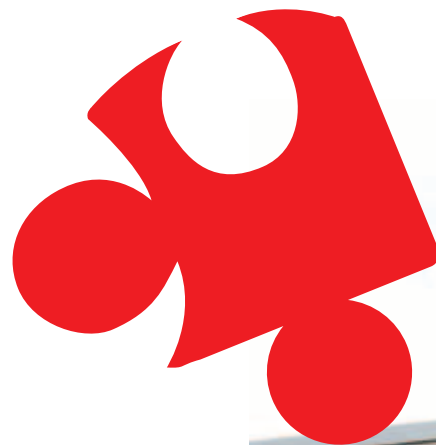
'Het is een goede school waar 90 leerlingen op zitten, onder wie onze zoon Hugo (6) en hopelijk volgend jaar ook Ruben (3). Maar het schoolbestuur wil de school per 1 augustus sluiten, onder meer omdat het leerlingenaantal al jaren onder de opheffingsnorm van 180 zit. Het bestuur heeft daarnaast als redenen aangevoerd dat de leerlingenprognoses in de wijk ongunstig zijn, dat de financiële situatie

zijn het vooral niet eens met het kwaliteitsargument, omdat we de laatste jaren altijd een voldoende hebben gekregen van de Inspectie. Ik snap wel dat het bestuur vindt dat het met een klein team lastiger is om voldoende kwaliteit te leveren, maar dat wil niet zeggen dat het onmogelijk is. De ouderinitiatiefgroep bestond al en had als doel de school te laten groeien en een betere afspiegeling te laten zijn van de wijk. Want het is nu een relatief zwarte school, in een niet zo zwarte wijk. Door de school gemengder te maken, wilden we de integratie stimuleren. Daar waren we al mee bezig, maar na het bericht over de aanstaande slui-

Waarom wilt u op deze plaats worden gefotografeerd?

'Omdat ik trots ben op het mooie nieuwe hek. De kinderen kunnen vanaf de binnen- en buitenkant op het hek klimmen en erop zitten. Het is een ontwerp van een kunstenaar, waarmee we de school weer zichtbaarder willen maken in de wijk.' <

School!Week

openbaar onderwijs in de spotlights

Van 18 tot 22 maart is het weer School!Week: de actieweek voor het openbaar onderwijs. Doet u ook (weer) mee? Maak een actieplan, vraag campagnemateriaal aan en richt de spotlights ook op uw school!

De allereerste School!Week, vorig jaar maart, was meteen succesvol omdat veel scholen in het land meededen en activiteiten organiseerden om te laten zien waar ze voor staan. Deze scholen trokken op allerlei manieren de aandacht

van pers en publiek, wat ze de kans gaf om nog eens toe te lichten hoe mooi de kernwaarden van openbaar onderwijs zijn. Bijvoorbeeld dat iedereen écht welkom is in de openbare school en zich daar gerespecteerd voelt: dat is iets om trots op te zijn.

'Openbare scholen vinden het zelf vaak de gewoonste zaak van de wereld, maar het is goed om deze basiswaarde van het openbaar onderwijs van tijd tot tijd eens actief en expliciet uit te dragen. Zodat ouders die voor een schoolkeuze staan, weten wat het openbaar onderwijs aan extra's te bieden heeft', zegt Hans Teegelbeckers namens VOS/ABB en de Vereniging Openbaar Onderwijs, die gezamenlijk de School!Week organiseren. Zij hebben besloten om van de campagne, met het motto 'Ik ben welkom', een jaarlijks terugkerend evenement te maken. Naar verwachting zullen steeds meer scholen meedoen, zodat de actieweek ten slotte een begrip zal worden in het hele land.

Actiekrant, kleurplaten, posters

Bij dit nummer van School! vindt u een aparte actiekrant, vol met ideeën om uw eigen School!Week vorm te geven. Ook de achtergronden van de actie staan erin. Campagnemateriaal zoals kleurplaten, posters en plaquettes met het campagnelogo 'Ik ben welkom' kunt u downloaden of bestellen via de website www.openbaaronderwijs.nu. Met de kleurplaten kunnen uw leerlingen 4 kaartjes voor een dagje uit winnen!

Stuur uw foto's in!

Doet u mee aan de School!Week? Stuur dan uw verslagen en foto's naar Marleen lammers, mlammers@vosabb.nl. Op www.openbaaronderwijs.nu komt een impressie.

Twitter mee!

Volg de #School!Week op de voet via Twitter: @ikbenwelkom

Debattoernooi, flashmob, ballonnenwedstrijd

De twee belangenverenigingen voor openbaar onderwijs ondersteunen de scholen die meedoen aan de School!Week, met gratis posters, een inspirerend hand-

Enthousiasme over de actie School!Week op obs De Carroussel in Heerhugowaard.

boek vol programma-ideeën en een aanbod aan workshops en trainingen over de kernwaarden van openbaar onderwijs. Al het materiaal is te downloaden van de speciale actiewebsite www.openbaaronderwijs.nu. Daar zijn ook mooie foto's te zien van de eerste School!Week, waarin van alles is gebeurd: debattoernooien, uitvoeringen en flashmobs op straat, ballonwedstrijden, lipdubs, fotowedstrijden, theater- en filmvoorstellingen, open dagen, trainingen voor het personeel, bezoeken van bekende Nederlanders of lokale helden. Het enthousiasme straalt van de foto's af: dit is ons openbaar onderwijs!

Op de kaart gezet

De aftrap voor de nieuwe campagne 'Ik ben welkom', die straks uitmondt in de School!Week 2013, is inmiddels gedaan: op de Nationale Onderwijs Tentoonstelling (NOT) in Utrecht, eind januari. Daar bemanden VOS/ABB en VOO een stand, met een grote kaart van Nederland waar-

op de verwachte activiteiten tijdens de School!Week werden aangegeven. Scholen konden zichzelf dus letterlijk op de kaart zetten. De kaart liep op de NOT aardig vol, vooral in het noorden en midden van het land. Staat uw activiteit nog niet op de kaart? Laat dat dan weten via mlammers@vosabb.nl.

Pre-tour

Nieuw onderdeel van de campagne is de Pre-School!Week Tour in week 11, met inspirerende bijeenkomsten in het land (kijk elders op deze pagina voor het programma). Leuk is dat een paar bekende Nederlanders meedoen aan deze Pre-tour: bijvoorbeeld rabbijn Soetendorp, bestuurslid van de Stichting Dag van Respect, en de succesvolle jonge ondernemer Danny Mekic'.

Na de Pre-tour verzorgt VOS/ABB tijdens de actieweek weer een keur aan workshops en trainingen voor het personeel. Kijk in de bij dit nummer bijgesloten actiekraant of op

Pre-School!Week Tour: het programma

De Pre-School!Week Tour van VOS/ABB reist in week 11 door het land om mensen uit het onderwijs warm te maken voor de actieweek in week 12. De Pre-tour trekt van Haarlem via Goes, Helmond en Kampen naar Assen. Elke dag is er een mooi programma en u kunt er bij zijn, maar reserveer snel, want het aantal plaatsen is beperkt.

Het programma

Maandag 11 maart, Haarlem (pabo Inholand), 19.30-21 uur: Een avond over respect met rabbijn Soetendorp. Aan de hand van persoonlijke verhalen geeft hij respect betekenis.

Dinsdag 12 maart, Goes (obs Zuidwesthoek), 19.30-21 uur: Rob Wijnberg, filosoof en columnist en oud-hoofredacteur van NRC-Next, spreekt over de zoektocht naar identiteit van ieder mens.

Woensdag 13 maart, Helmond (Annatheater), 19.30-21.30 uur: Theater AanZ speelt de voorstelling 'En een prettig weekend', bestemd voor (aankomend) docenten en onderwijs-ondersteunend personeel. Thema: een veilig schoolklimaat voor en door iedereen.

Donderdag 14 maart, Kampen (St. Annakapel), 19.30-21.30 uur: Programma over levensbeschouwing en filosofie in het openbaar onderwijs, in de setting van de 'De wereld draait door', met verrassende gasten en muziek. In samenwerking met de Stichting OOK (Openbaar Onderwijs Kampen).

Vrijdag 15 maart, Assen (MFA Het Schakelveld), 15.30-16.30 uur: Presentatie door Danny Mekic', succesvol jong ondernemer, over het onderwijs van de toekomst. Waar liggen de kansen? In samenwerking met Plateau Openbaar Onderwijs en het dr. Nassau College. < Reserveer uw gratis kaarten op www.openbaaronderwijs.nu.

www.openbaaronderwijs.nu voor het volledige aanbod. Ook het trainingsspel ID!ee is nog te bestellen bij VOS/ABB. Het spel is bedoeld om het onderwijspersoneel op een leuke manier vertrouwd te maken met de kernwaarden van het openbaar onderwijs en imagoverbetering. Veel scholen hebben het spel al besteld, en de actieweek is bij uitstek een moment om het (weer eens) te spelen. <

Energieproject nu meedoen, straks besparen

Meedoen aan het project Energie voor Scholen kan het onderwijs duizenden euro's voordeel opleveren. Het loont dus de moeite om over te stappen naar dit inkoopcollectief. En dit is het moment om het te doen, want er gaat een nieuwe Europese aanbesteding van start.

Veel schoolbesturen hebben dit grote collectieve energieproject al ontdekt. Er wordt al ingekocht voor ruim 6000 schoolgebouwen in Nederland. Dat levert aanzienlijke inkoopvolumes op: ruim 244 miljoen kWh elektriciteit en 100 miljoen m³ aardgas. Met zulke volumes valt voordeel te behalen. Het project is opgezet door de verschillende besturen-organisaties, waaronder VOS/ABB, die hiervoor gezamenlijk in zee zijn gegaan met Hellemans Consultancy B.V. Dit bureau organiseert de aanbestedingen. Naar tevredenheid, zo blijkt uit reacties van schoolbesturen die zich hebben aangesloten. Die spreken van 'scherpe tarieven', 'gunstige contractvoorwaarden' en 'minder administratief werk'.

Kwart miljoen

Eén van die schoolbesturen is de Stichting Stedelijk Voortgezet Onderwijs Zoetermeer (SVOZ), waar drie scholen voor voortgezet onderwijs onder vallen: het Picasso Lyceum met zo'n 1000 leerlingen, het Stedelijk College met 1000 leerlingen en het Atrium voor praktijk-onderwijs met 280 leerlingen. Voor deze

drie gebouwen is de SVOZ jaarlijks rond de 375.000 euro kwijt aan energiekosten. Als daar iets op bespaard kan worden, al is het maar één procent, levert het al een interessant bedrag op. Zo denkt Eric van Leeuwen, hoofd bedrijfsvoering bij de SVOZ, er ook over.

'Het scheelt ons veel rompslomp'

'Het is natuurlijk wel zo dat die energierekening deels bestaat uit belastingen en transportkosten, en daar valt weinig op te besparen', relativeert hij. 'Op onze totaalbegroting van 20 miljoen euro is het ook niet de grootste post. Maar toch blijft het interessant om mee te doen aan een inkoopcollectief, en vooral energie is daarvoor heel geschikt. In tegenstelling tot bijvoorbeeld schoolboeken is energie geen complex product: stroom is stroom, en gas is gas, en meer smaken zijn er niet'.

Signalen op groen

Toch is Van Leeuwen niet over één nacht ijs gegaan bij het kiezen van een inkoopcollectief. 'Ik heb allereerst gekeken naar de tarieven die Hellemans Consultancy tot nu toe heeft bedongen, en die zijn inderdaad scherp. Daarnaast heb ik referenties opgevraagd bij andere schoolbesturen die al langer met Hellemans werkten. Ook hun reacties waren positief. Toen stonden alle signalen op groen en hebben wij ons bij dit collectief aangesloten.' Van Leeuwen kan nog niet zeggen of er al is bespaard. 'Daarvoor doen we nog te kort mee', zegt hij. 'We konden niet meer meedoen aan de Europese aanbesteding voor 2012-2014. Wel konden we nog aanhaken bij de aanbesteding voor 2013-2014. Ik verwacht nu dus resultaten te gaan zien op onze energienota's'.

Efficiencyvoordelen

Een ander bestuur dat meedoet met Energie voor Scholen is de stichting Amstelwijs, sinds 2006 het zelfstandige bestuur van 12 openbare basisscholen in Amstelveen en Ouderkerk aan de Amstel. De 12 scholen gebruiken 18 gebouwen. Door hiervoor gezamenlijk energie in te

Van Heerenveen tot Vlissingen

Tussen 26 februari en 14 maart zijn er 13 regionale bijeenkomsten in het hele land over het project Energie voor Scholen. Hier wordt informatie gegeven over de nieuwe Europese aanbesteding voor de aankoop van energie in de periode 2015-2020. Het project wil daarvoor eind dit jaar al de leverancier selecteren, zodat in 2014 op zo gunstig mogelijke momenten kan worden ingekocht voor de volgende periode.

De bijeenkomsten zijn bestemd voor scholen die al deelnemen aan het project, maar ook voor scholen die nu willen aanhaken voor de nieuwe aanbesteding. Er wordt informatie gegeven over de werkwijze en de inkoopstrategie van het collectief. Aan de hand van concrete voorbeelden wordt duidelijk welke besparingen mogelijk zijn. Ook groene stroom komt aan de orde en u kunt kennis maken met andere deelnemers die al langer ervaring hebben met het project.

Van Vlissingen tot Heerenveen, en van Alkmaar tot Weert: er is altijd wel een bijeenkomst in uw omgeving. Kijk voor het hele schema op www.energievoorscholen.nl en meld u gratis online aan.

kopen via het project Energie voor Scholen, verwacht Amstelwijs flink wat voordeel op de gebruikskosten te kunnen boeken. Daarnaast worden efficiencyvoordelen verwacht door de service van Hellemans.

Dat laatste ziet Van Leeuwen van Stichting SVOZ ook. 'Het scheelt heel wat administratieve rompslomp dat we niet zelf die Europese aanbesteding hoeven voor te bereiden.' Wel raadt Van Leeuwen andere besturen aan om het uiteindelijke contract goed door te nemen. 'Want de contracten worden op schoolniveau afgesloten, en het blijft verstandig om je dan globaal in het onderwerp te verdiepen. Op de website van het project staat daarvoor trouwens veel heldere informatie'. <

Elke week positief in het nieuws

Bouw aan een positief imago met *free publicity*.
Scan de QR-code voor voorbeelden en een *whitepaper*
of ga naar www.adezeeuw.com/projecten/Mediacontact

Bel of mail voor een afspraak, ook voor crisiscommunicatie:

Communicatieadviesbureau Anja de Zeeuw
Fluwelensingel 38, 2806 CB Gouda
t (0182) 519 319, m (06) 55 80 31 77, t @Anja_de_Zeeuw
info@adezeeuw.com, www.adezeeuw.com

Professioneel en betrokken.

Voor deskundig advies op het gebied van arbeidsomstandigheden

Arbo AdviesCentrum
Primair Onderwijs
Bel 045 - 579 81 81
of mail naar aacpo@vfpf.nl

7095/ARC

Vervangingsfonds

Alle scholen openbaar

Neemt het onderwijs als een van de laatste sectoren afscheid van de verzuiling? De laatste tijd laait weer de discussie op over de vraag of het nog wel van deze tijd is dat er openbare, rooms-katholieke, protestants-christelijke, islamitische en ga zo maar door scholen zijn. School! belicht een aantal standpunten.

Theo Bekker Rector Mondriaan College (openbare scholengemeenschap in Oss)

‘Er is een soort grijsheid ontstaan’

“Ik begrijp het heel goed als ouders willen dat het levensbeschouwelijke opvoedingsklimaat thuis en op school in elkaars verlengde liggen. Maar de praktijk is vaak anders. Er zijn

maar weinig scholen voor bijzonder onderwijs die hun eigen signatuur echt serieus neerzetten. Bijvoorbeeld een katholieke school, zou ook stevige katholieke standpunten moeten innemen, en niet

alleen kerst en Pasen vieren. Geen katholieke school die de aanwijzingen van de paus volgt! Op de meeste bijzondere scholen zijn ook alle kinderen welkom, net als in het openbaar onderwijs. Het is zeker niet zo dat er alleen kinderen op zitten die thuis een specifieke religie of levensovertuiging aanhangen. Een handjevol scholen op de Bible Belt en bijvoorbeeld joodse scholen daargelaten.

In mijn waarneming verschillen openbare en bijzondere scholen dus niet zoveel van elkaar, er is een soort grijsheid ontstaan. En als die verschillen er in de praktijk nauwelijks meer zijn, dan is natuurlijk

de vraag gerechtvaardigd of er wel openbare en bijzondere scholen moeten zijn.

Op dit moment staan wij aan de vooravond van een fusie met een school voor bijzonder onderwijs. ‘Komen de waarden van het openbaar onderwijs hierdoor niet in het gedrang?’, wordt mij dikwijls gevraagd. Integendeel, ik zie juist winst voor het openbaar onderwijs. In onze intentieovereenkomst hebben we namelijk expliciet vastgelegd dat de kernwaarden van het openbaar onderwijs herkenbaar moeten zijn binnen de nieuwe combinatie. Daarmee bereiken we straks dus ook alle leerlingen van onze fusiepartner.”

Wim Kuiper Voorzitter Besturenraad

‘Diepere worteling in eigen levensbeschouwing’

“Ik vind het wenselijk dat er een breed onderwijsaanbod is, van zowel openbare als bijzondere scholen. Overigens heb ik de indruk dat er ook nog steeds behoorlijke consensus over dit model

is. Als we het over levensbeschouwelijk onderwijs hebben, zijn er in mijn optiek belangrijke verschillen tussen openbare en bijzondere scholen. Openbare scho-

len moeten weliswaar aandacht besteden aan levenbeschouwelijk onderwijs, maar daar komt in de praktijk niet altijd voldoende van terecht. Speciale methodes voor levensbeschouwelijk onderwijs vinden op openbare scholen ook nauwelijks aftrek.

Het heeft in mijn ogen een grote meerwaarde als er een relatie is tussen het opvoedingsklimaat thuis en op school. Het is belangrijk dat kinderen – zeker jonge kinderen – goed bekend zijn met c.q. geworteld zijn in hun eigen levensbeschouwing. Juist vanuit deze worteling

zijn ze in staat om de dialoog met andere levensbeschouwingen aan te gaan.

Daarnaast vind ik het waardevol dat een bijzondere school ook écht aandacht kan besteden aan bepaalde vieringen, zoals kerst of Pasen. Op openbare scholen zijn er bij wijze van spreken nóg tien vieringen die aandacht behoeven, al was het maar om niemand tekort te doen. Daardoor blijft het allemaal noodgedwongen heel oppervlakkig of schieten de vieringen er zelfs helemaal bij in. Dat is een enorme verschraling; het is goed om vieringen te vieren zoals ze bedoeld zijn.”

of juist **bijzonder?**

Antoine Bodar Priester, hoogleraar en schrijver

‘Bijzondere scholen moeten weer bijzonder worden!’

“De laatste jaren wordt nogal eens gesuggereerd dat ik het bijzonder onderwijs zou willen afschaffen. Dat ligt genuanceerder. Ik heb niets tegen bijzondere scholen, maar wel tegen bijzondere scholen die net doen alsof ze niets bijzonders hebben. Op een katholieke school zou je dus wat mij betreft ’s ochtends in alle klassen moeten openen met het gebed. En als je dat te ver vindt gaan, zou je toch op zijn minst uit de Bijbel moeten lezen en katho-

liek godsdienstonderwijs moeten geven. Dat je daarnaast ook onderwijs geeft over andere religies en levensbeschouwingen is natuurlijk prima. Maar wat schetst mijn verbazing: op menig katholieke school horen kinderen bij wijze van spreken alleen maar wat slecht is in de katholieke kerk en wat deugt aan andere godsdiensten. Ander punt is dat er vandaag de dag een zeer gevarieerde leerlingenpopulatie op het bijzonder onderwijs afkomt, zeker in de grote steden. Op menig katholieke stadsschool zijn de katholieke leerlingen in de minderheid. Waarom hebben die scholen überhaupt hun deuren wagenwijd opengezet voor andersgelovigen?

Mijns inziens omdat ze zelf niet meer wisten wat het katholieke geloof inhield, dan wel dat ze er een hekel aan hebben gekregen, vooral als het over de moraal gaat. En het is natuurlijk ook een kwestie van economie - zonder leerlingen geen school. Je kunt het duale onderwijssysteem vergelijken met ons omroepbestel. Ik vind het heel interessant dat de regering erop begint aan te dringen dat het zuilenstelsel in ons publieke omroepbestel zich moet bewijzen. Als de VARA niets socialistisch meer heeft, de KRO niets katholieks of de NCRV niets christelijks, kun je die omroepen net zo goed opheffen. Met scholen is dat niet anders.”

leuk godsdienstonderwijs moeten geven. Dat je daarnaast ook onderwijs geeft over andere religies en levensbeschouwingen is natuurlijk prima. Maar wat schetst mijn verbazing: op menig katholieke school horen kinderen bij wijze van spreken alleen maar wat slecht is in de katholieke kerk en wat deugt aan andere godsdiensten. Ander punt is dat er vandaag de dag een zeer gevarieerde leerlingenpopulatie op het bijzonder onderwijs afkomt, zeker in de grote steden. Op menig katholieke stadsschool zijn de katholieke leerlingen in de minderheid. Waarom hebben die scholen überhaupt hun deuren wagenwijd opengezet voor andersgelovigen?

Siebre Miedema Emeritus hoogleraar algemene en godsdienstpedagogiek

‘Levensbeschouwelijke vorming op elke school’

‘Mij maakt het niet uit of we een school openbaar of bijzonder noemen. Waar het mij ten principale om gaat, is dat alle leerlingen levensbeschouwelijke vorming krijgen die inhoudelijk ook is verbonden met burgerschapsvorming: kennis van en toe-eigening door de leerlingen. Elke school moet aan deze levensbeschouwelijke vorming op haar eigen wijze invulling kunnen geven. In die betekenis vind ik elke school dus bijzonder. De levensbeschouwelijke vorming die ik voorsta, verschilt sterk van het levens-

beschouwelijke *onderwijs* in de vorm van geestelijke stromingen, dat op veel openbare scholen plaatsvindt en dat een sterk cognitief karakter heeft. Overigens is er ook op openbare scholen ruimte voor levensbeschouwelijke vorming, maar het is een gemiste kans dat deze buiten het kerncurriculum valt, facultatief is en niet gewoon tot de verantwoordelijkheid van de leerkracht behoort. Vertegenwoordigers van het openbaar onderwijs benadrukken graag dat alle leerlingen welkom zijn op de openbare school. Maar met het toelaten van leerlingen die verschillende godsdiensten en/of levensbeschouwingen representeren, ben je er nog niet. Pedagogisch ge-

sproken begint het dan pas! Om de levensbeschouwelijke vorming daadwerkelijk invulling te geven, is een omslag nodig van passieve neutraliteit naar actieve pluriformiteit. In veel open christelijke en islamitische scholen is sprake van een levensbeschouwelijke pluriformiteit van leerlingen en leraren. Openbare scholen kunnen veel leren van de voortreffelijke manier waarop deze scholen - vanuit de eigen identiteit - de levensbeschouwelijke vorming inhoud geven. Ik zou het toejuichen als openbare en bijzondere scholen op dit gebied veel intensiever met elkaar samenwerken of zelfs fuseren en dus niet alleen in situaties waarin één van de partijen met opheffing wordt bedreigd.” <

spokeen begint het dan pas! Om de levensbeschouwelijke vorming daadwerkelijk invulling te geven, is een omslag nodig van passieve neutraliteit naar actieve pluriformiteit. In veel open christelijke en islamitische scholen is sprake van een levensbeschouwelijke pluriformiteit van leerlingen en leraren. Openbare scholen kunnen veel leren van de voortreffelijke manier waarop deze scholen - vanuit de eigen identiteit - de levensbeschouwelijke vorming inhoud geven. Ik zou het toejuichen als openbare en bijzondere scholen op dit gebied veel intensiever met elkaar samenwerken of zelfs fuseren en dus niet alleen in situaties waarin één van de partijen met opheffing wordt bedreigd.” <

Kinderen leren meer met flexibele schooltijden

Het is opvallend hoe goed de resultaten zijn van het experiment met flexibele schooltijden. Ouders en leerlingen zijn blij met vrij op te nemen vakanties. Leerkrachten hebben soms koudwatervrees, maar worden snel enthousiast. Het mooiste is: alle experimenteerscholen rapporteren dat de kinderen méér effectieve lestijd krijgen. Ze leren meer.

Dit is het onderwijs van de toekomst. Daar zijn de directies van de – bijna allemaal openbare – experimenteerscholen het over eens. Voor Anneke Slegers-Mastenbroek van Sterrenschool Bikube in Hoofddorp is het meer dan dat: 'Een droombeeld komt uit', zegt ze. 'Dit is dé manier om de kwaliteit van het onderwijs omhoog te schroeven, en wij bewijzen dat het kan'.

Bikube is misschien wel de opmerkelijkste deelnemer aan het Experiment Flexibilisering Onderwijstijd. Het is een bestaande school met 190 leerlingen en een traditioneel jaarklassensysteem, die per 1 augustus 2011 overstapte op flexibele schooltijden. Net als de andere experimenteerscholen mag Bikube nu afwijken van de wettelijk vastgelegde zomervakantie en de vijfdaagse schoolweek.

Ouders, leerlingen en leerkrachten nemen op de experimenteerscholen in overleg vakantie op, net als in het bedrijfsleven. Dit vergt een heel andere lesaanpak, omdat de kinderen niet meer gelijk op gaan in hun leerproces. 'Sommige leerkrachten hadden daar aanvankelijk moeite mee, maar binnen een jaar was iedereen óm', zegt Slegers. 'Als ze in de praktijk ervaren hoe het werkt, worden ze snel enthousiast en dat werkt aanstekelijk. Het was een kwestie van wennen.' Dit is interessant, want in de eerste monitor Experiment Flexibilisering Onderwijstijd die het ministerie van OCW in oktober presenteerde, kwam Sterrenschool Bikube

naar voren als de school waar leerkrachten het meest kritisch waren. Op de Parapluschool in Ede, Sterrenschool Zevenaar en Casa in Pijnacker zeiden alle leerkrachten al dat ze niet meer op een school met reguliere onderwijstijden zouden willen werken. Op Bikube waren de meningen hierover verdeeld. 'Maar dat onderzoek is gedaan toen we maar kort bezig waren', zegt Slegers nu. 'Inmiddels hebben we

onderwijstijd dan in reguliere scholen met lange zomervakanties. Slegers merkt dat ouders geen behoefte hebben aan 11 weken schoolvakantie per jaar: ze willen vaak maar acht weken opnemen. 'En de kinderen vinden het leuk om in een vakantieperiode naar school te komen. Waar andere kinderen hele vakantieweken naar de opvang gaan, blijven onze leerlingen gewoon leren. Dat levert wat op'.

'Dit is dé manier om de kwaliteit omhoog te schroeven'

een aantal vakantieweken doorgewerkt en de leerkrachten hebben ervaren dat het juist heel leuk werken is in zo'n periode, met gemengde groepen van verschillende leeftijden. Dat gaat goed dankzij de individuele leerlijnen. Bovendien kunnen die leerkrachten in een andere periode op vakantie en dat bevalt ook'.

Meer les, minder vakantie

Alle experimenteerscholen houden exact bij wanneer kinderen les krijgen, wanneer ze opvanguren hebben en wanneer ze vrij nemen. De scholen moeten immers voldoen aan de wettelijke verplichting van 940 lessen per jaar. Wat blijkt: de leerlingen krijgen hier meer effectieve

Dat zegt ook Rob van der Spek van de Parapluschool Ede, een nieuw schooltje met nog maar 30 leerlingen, van wie de oudsten in groep 3 zitten. Van der Spek ziet dat ouders graag in september en februari op vakantie willen. Zodoende werken veel kinderen in de zomer door. 'Op traditionele scholen moet na de lange zomervakantie veel kennis worden opgehaald. Hier zijn ze er nooit zo lang uit en dat scheelt tijd.' Van der Spek verwacht nog dit schooljaar naar de 50 leerlingen te groeien.

Overigens hebben de leerkrachten op experimenteerscholen evenveel vakantie-dagen als op traditionele scholen, want dat ligt vast in de cao. Alleen neemt het

Lidwien Kok tussen haar leerlingen in Zevenaar:
'Dagje ijsvrij kost hier geen onderwijstijd'.

personeel op de experimenteerscholen in overleg vakantie, zodanig dat er altijd bezetting is.

Flexibele begin- en eindtijden

Sterrenschool Zevenaar ziet ook meer effectieve leertijd ontstaan door flexibele begin- en eindtijden: de kinderen kunnen hier extra vroeg, om 8 uur, beginnen, of wat later vertrekken, om 15 uur. 'Hierdoor hebben we om 8 uur of na 14 uur kleinere groepjes binnen, die meer aandacht kunnen krijgen', zegt Lidwien Kok, directeur van Sterrenschool Zevenaar. Vroeg beginnen is overigens niet automatisch vroeg klaar. Ouders kunnen er bijvoorbeeld voor kiezen om hun kind langer naar school te laten gaan op hun eigen werkdag. 'De school sluit op deze manier aan op het ritme in het gezin', zegt Kok. 'Ook kan een kind dat vroeg wakker is, vroeg komen en andersom. Dat geeft veel rust in de gezinnen en ook daar hebben kinderen baat bij.'

In Zevenaar kunnen ouders ook kiezen voor een pakket met meer lestijd per week: tot 26,5 uur in plaats van 25 uur. De meer gewerkte uren kunnen naar wens worden opgenomen met een knipkaart. 'Een dagje schaatsen als er ijs ligt? Een lang weekend weg? Kan nu en het kost geen onderwijstijd'. Het aantal leerlingen van de Sterrenschool Zevenaar is in twee jaar gestegen van 5 tot 100. En dat in een krimpregio. Kok is er trots op.

Voordelige vakantie

Alle experimenteerscholen zien minder stress bij de ouders, omdat ze de schooltijden beter kunnen aanpassen bij hun werktijden. 'Wat ook mooi is: ik zie gezinnen die voor het eerst op vakantie gaan, omdat ze eindelijk eens kunnen profiteren van goedkope reizen in een voordelige periode. Dat is zo waardevol', zegt Anneke Slegers.

Ook zien de directies op de lange termijn minder stress bij hun leerkrachten. Vroe-

Openbare scholen doen mee

Het zijn voornamelijk openbare scholen die meedoen aan het experiment Flexibilisering Schooltijden. Van de 12 toegelaten scholen zijn er 9 openbaar, 2 algemeen bijzonder en één protestants-christelijk. Ze zijn allemaal gelegen in het midden van het land.

Eerste tranche per 1 augustus 2011

Vijf openbare scholen:

- Sterrenschool Bikube in Hoofddorp
- Laterna Magica in Amsterdam
- Parapluschool Ede
- Sterrenschool Apeldoorn
- Sterrenschool Zevenaar

Twee algemeen bijzondere scholen:

- De School in Zandvoort
- Casa in Pijnacker

Tweede tranche per 1 augustus 2012:

Vier openbare scholen:

- Lares in Enschede
- De Vliegenier in Apeldoorn
- Sterrenschool De Sprengel Geerstraat in Vaassen
- De Ruimte in Almere

Eén protestants-christelijke school:

- Sterrenschool Ermelo

ger was het voor hen lastig als een kind bijvoorbeeld door ziekte achterliep op de groep. Nu werken alle kinderen in hun eigen tempo, niemand loopt meer voor of achter. Fijn voor de kinderen, maar ook voor de leerkrachten.

Vrij voor het koeienscheren

Sinds augustus 2012 doet ook Sterrenschool De Sprengel Geerstraat in Vaassen, een kleine plattelandsschool, mee aan het experiment. 'Het idee kwam van de leerkrachten zelf', vertelt locatieleider Hanneke van Hal. 'Omdat we ons graag willen profileren en we denken dat deze werkwijze de toekomst heeft. Aan de ouders merken we nu al dat ze het fijn vinden om soms vrij te kunnen nemen voor hun kind, bijvoorbeeld als ze gaan koeienscheren op de boerderij. Daar kunnen kinderen nu bij zijn, als ze later in de vakantie een dagje terugkomen. Vinden ze geweldig, ze voelen zich verantwoordelijk voor hun eigen tijd'. <

Randstad krimpt mee

Niet alleen op het platteland hebben scholen te kampen met krimp, ook in de Randstad komt dat voor. In de omgeving van Rotterdam worden schoolbesturen nu geconfronteerd met teruglopende leerlingenaantallen, omdat die leerlingen er simpelweg niet meer zijn. De demografische krimp beperkt zich dus niet meer tot de randen van het land, zoals Zeeuws-Vlaanderen en Zuid-Limburg.

Een voorbeeld van een schoolbestuur in de Randstad dat de gevolgen van krimp ondervindt, is de openbare scholengroep Prokind in Spijkenisse. Deze Rijnmond-gemeente met nu ruim 72.000 inwoners vergrijst, waardoor het aantal leerlingen afneemt. Dit blijft niet zonder gevolgen: om ervoor te zorgen dat de kosten in evenwicht blijven met de (dalende) inkomsten, moet de organisatie inkrimpen. Prokind heeft 22 leraren laten weten dat zij hun baan zullen verliezen. Verwacht wordt dat de vergrijzing en daarmee de krimp van het totale aantal leerlingen in de gemeente Spijkenisse doorzet. Het personeelsbestand zal daarom op den duur verder moeten worden verkleind. Omdat het onderwijsgevend personeel van Prokind relatief oud is, zal pensionering op de iets langere termijn een deel van het krimpprobleem kunnen oplossen.

Na 2017 stabiel

Ook een vrij grote stad als Dordrecht (bijna 120.000 inwoners) heeft te maken met krimp. De afgelopen jaren was daar in het primair onderwijs al sprake van een afname van het aantal leerlingen met 10 procent. Tot 2017 gaat er nog eens 10 procent af, waarna de situatie zich stabiliseert. De ontwikkelingen in Dordrecht zullen er ook daar toe leiden dat de scholen kleiner worden en daarmee de inkomsten dalen. De gemeente voorziet de grootste daling bij het katholiek basisonderwijs.

Ook de scholen van Openbaar Primair Onderwijs Dordrecht (OPOD) krimpen tot 2017 nog fors, maar zij blijven na 2017 met naar schatting in totaal 3400 leerlingen de grootste in Dordt.

Lokalen slopen

Capelle aan den IJssel (ruim 66.000 inwoners) is een ander voorbeeld. Het Capelse college van B&W speelt op de verwachte krimp in door met de schoolbesturen afspraken te maken over de sloop van lokalen. Leegstand is niet al-

leen onnodig duur, maar lokt ook vandalisme uit. De komende twee jaar worden noodlokalen en een heel schoolgebouw gesloopt. In totaal gaat het om 25 lokalen, waaronder ruimten voor buitenschoolse opvang.

De leerlingendaling in Capelle aan den IJssel zet naar verwachting ook na de komende twee jaar door. Daarom gaat de gemeente, in overleg met de schoolbesturen, onderzoeken of het aantal vierkante meters aan schoolgebouwen nog verder kan worden teruggebracht. <

Tips in tijden van krimp

Het primair onderwijs kan in krimpgebieden meer doen om boventallig personeel aan het werk te houden. Dat vindt het Arbeidsmarktplatform Primair Onderwijs.

Omdat steeds meer schoolbesturen met krimp te maken hebben, heeft CAOP Research in opdracht van het Arbeidsmarktplatform Primair Onderwijs tips en goede praktijkvoorbeelden voor een bewuster beleid op een rij gezet. Zo krijgen besturen het advies om een mobiliteitsmarkt te organiseren of in de regio samenwerking te zoeken met andere schoolbesturen om boventallig personeel aan het werk te houden. Ontslag kan soms worden vermeden als enkele medewerkers al of

niet tijdelijk minder gaan werken of als een werknemer een sabbatical year opneemt. Ook blijkt in de praktijk dat ouderen onder voorwaarden soms bereid zijn een stapje opzij te doen om jongere collega's die met ontslag worden bedreigd de ruimte te geven. Daarnaast slaagt een aantal schoolbesturen erin om extra werk te creëren door nieuwe taken op het gebied van bijvoorbeeld kinderopvang of de brede school op te pakken. < [Zie www.arbeidsmarktplatformpo.nl](http://www.arbeidsmarktplatformpo.nl).

Kees van Overveld, gedragsdeskundige en Coördinator Expertisecentrum Gedrag aan de Hogeschool Utrecht - Seminarium voor Orthopedagogiek

Evenwicht

Het Nederlandse onderwijs is uit evenwicht. De overheid heeft voor het Nederlandse onderwijs een beleid geformuleerd dat wordt gekenmerkt door een chronische disbalans tussen academisch leren (rekenen, taal en lezen) en sociaal-emotioneel leren. Vooral het academisch leren krijgt mijns inziens de laatste jaren te veel nadruk.

De bijzondere positie van het academische leren houdt leraren in hun greep. Het Nederlandse onderwijs moet stijgen in de internationale vergelijkingslijsten, scholen moeten opbrengstgericht werken. Daar waar de datamuren te veel instructieafhankelijke groepen laten zien, neemt de spanning toe. Er moet worden gepresteerd. Wat wordt verwaarloosd, is de aandacht voor de gedragskant van de leerling: het sociaal-emotioneel leren.

De Nederlandse onderwijssituatie is te vergelijken met die in de VS vanaf 2001. In dat jaar werd de onderwijswet No Child Left Behind ingevoerd. Deze wet heeft ten doel de leerresultaten van alle leerlingen te verhogen. Geen leerling mag achterop raken. Dit beleidsdoel betekent voor de Amerikaanse leraar dat die wordt geacht te toetsen, te registreren en te verbeteren.

Enige jaren geleden ontstond er, niet alleen in de VS maar wereldwijd, een tegenbeweging die opriep tot 'teaching the whole child'. Een voorbeeld van zo'n tegenbeweging is CASEL, een collectief van professionals uit wetenschap en praktijk. Het ijvert al jaren voor een gezonder evenwicht tussen sociaal-emotioneel leren en academisch leren. CASEL onderbouwt zijn argumenten met gedegen wetenschappelijk onderzoek: gezond gedrag ondersteunt het leren en vice versa. De overtuigende onderzoeksresultaten en de inhoudelijke argumenten worden in de VS uiterst serieus genomen door de politiek. De Republikeinen en Democraten hebben gezamenlijk een wetsvoorstel ingediend met de naam The Academic, Social and Emotional Learning Act. Het wetsvoorstel moet leiden tot een situatie die recht doet aan beide typen van leren.

Ik merk dat, mede door de recente collectieve verontwaardiging over een serie pestincidenten, op diverse plaatsen de pedagogische rol van het onderwijs opnieuw onderwerp is van gesprek. De tijd is rijp om het sociaal-emotioneel leren van leerlingen systematisch en planmatig aan te pakken. Een groepsplan voor gedrag wordt nog nauwelijks op scholen gebruikt, maar het is in mijn ogen een prima hulpmiddel. In een groepsplan gedrag dient de ontwikkeling van de groep als geheel centraal te staan. Tijd, middelen en energie worden slim ingezet, zodat ernstige gedragsproblematiek zoveel als mogelijk wordt voorkomen. Door aandacht te besteden aan groepsdynamica en essentiële sociaal-emotionele competenties zoals omgang met jezelf en de ander, komt een gezonder evenwicht in onze klassen binnen handbereik.

Van Kees van Overveld verscheen onlangs bij Uitgeverij Pica 'Groepsplan Gedrag. Planmatig werken aan passend onderwijs'. Prijs: 21,95 euro.

Ook u kunt met een column in School! staan. Mail naar redactie@voo.nl. De redactie behoudt zich het recht voor bijdragen aan te passen of te weigeren.

Sta voor je beroep, sta in het Lerarenregister

Al 8000 leraren hebben zich geregistreerd bij Registerleraar.nl. Een nieuw platform van, voor en en door leraren, die daar zichtbaar kunnen maken dat ze bevoegd en bekwaam zijn en zich continu ontwikkelen. De juistheid van die gegevens wordt regelmatig gecheckt door de registercommissie. Hiermee kan de beroepsgroep haar kwaliteit laten zien.

Leraren schrijven zich vrijwillig in bij Registerleraar.nl, dat pas sinds 2012 actief is. Voor scholen, leerkrachten en ouders is zichtbaar wie geregistreerd staat, aan welke school hij werkzaam is en binnen welk vakgebied. Het inhoudelijk portfolio is alleen zichtbaar voor de registercommissie en kan daarnaast op initiatief van de leraar zelf toegankelijk gemaakt worden voor de school. De leraren voeren zelf hun gegevens in en kunnen ook een waardering geven aan de activiteiten die ze volgen. Eens per vier jaar, bij herregistratie, wordt er gecontroleerd of de gegevens kloppen. Daarnaast doet de registercommissie tussentijdse steekproeven, om te kijken of het register werkt en om zicht te krijgen op wat leraren zoal doen.

Frank Jansma is programmamanager van de Onderwijscoöperatie, die het lerarenregister heeft opgezet. Hij legt uit:

‘Het actief bijhouden van je portfolio helpt je richting te kiezen’

‘Eedere leraar moet voldoen aan de eisen die de wet stelt aan bekwaamheid. Daar hoort ook doorgaande professionele ontwikkeling bij en daarin speelt het register een grote rol. Investeer je in jouw ontwikkeling, dan investeer je ook in jouw leerlingen. Het Lerarenregister gaat onder meer over mogelijkheden en middelen, over zeggenschap en kwaliteit.

Het zijn belangrijke speerpunten om te zorgen dat de leraar en zijn collega's sterk staan in de verbetering van de kwaliteit van het onderwijs.’

Positief imago

Jansma: ‘Het is al heel lang zo dat er met argusogen naar het onderwijs wordt gekeken. Zijn onze leraren wel goed genoeg,

investeren we voldoende in hen? Deels zijn die geluiden wat goedkoop, maar het is ook zinvol om niet tevreden te zijn en er met zijn allen aan te sleutelen: verantwoordelijkheid nemen en verantwoording afleggen. Wij staan ervoor dat de mensen in het register bekwaam en bevoegd zijn. Dus als iemand kritiek heeft, dan geldt dat niet voor deze leraren.'

Criteria

'Het register is een instrument, nooit een doel op zich. Het is eenvoudig en doeltreffend. De beginvoorwaarde is dat je goed gekwalificeerd bent, volgens de wettelijke regels. En je moet daadwerkelijk als leraar aan het werk zijn. Het belangrijkste is dat je je verbindt aan de criteria voor professionele ontwikkeling. Over een periode van vier jaar betekent dit dat je ten minste 160 uur geïnvesteerd hebt in ontwikkeling. Een aansluitend inhoudelijke eis is dat ten minste 100 van die 160 uur echt gaan over lesgeven aan leerlingen (inhoud, pedagogiek, didactiek) en voor leraren met een vakbevoegdheid in het voortgezet onderwijs zijn er van die 100 vervolgens 40 vakinhoudelijk.'

Van, voor en door leraren

Iedere leraar houdt actief zijn eigen register bij. Dat houdt het portfolio actueel, maar het geeft ook de mogelijkheid om invloed te hebben op de kwaliteit van het aanbod. Jansma: 'Er is veel aanbod van opleidingen en cursussen. Maar waar hebben wij als registerleraren behoefte aan als het gaat om onze professionele ontwikkeling? Door dat in kaart te brengen, krijgen we gezamenlijk meer grip op de kwaliteit.'

Leraren kunnen ook ondersteunende activiteiten opvoeren in het portfolio. Dat is natuurlijk moeilijk meetbaar en controleerbaar. 'Klopt', aldus Jansma, 'je moet het register ook niet als formeel bureaucratische machine zien. Dat zou het passief maken. Wij ambiëren een dynamische omgeving. Kwaliteitscontrole kan op veel manieren. Scholen kunnen bij elkaar gaan kijken. Dan kun je een referentie vragen voor het register, en snijdt het mes aan twee kanten: er is

'Ik geloof in dit instrument'

Wilt Dijkstra is docent gymnastiek aan verschillende basisscholen in de gemeente Hoogezand Sappemeer. Hij staat sinds begin 2012 geregistreerd in het Lerarenregister.

Dijkstra: 'Ik heb me geregistreerd omdat ik geloof in het instrument. Het is een uitnodiging om ons te bezinnen op onze bekwaamheidsontwikkeling. Het actief bijhouden van je portfolio versterkt je, helpt je richting te kiezen en keuzes te maken. Je zelfvertrouwen groeit. Helaas zijn we een kwetsbare beroepsgroep en is het register ook nodig als imago-instrument. Het onderwijs maakt zich tot nu toe vrij slecht zichtbaar en is daarin niet goed genoeg georganiseerd.'

Dijkstra: 'Ik ben niet bang dat schoolleiders het register als controle-instrument zien. Integendeel, schoolleiders zijn nu soms nog passief en onverschillig ten opzichte van het Lerarenregister. Maar als leraar kun je zo wel zelf je route kiezen en je daarvoor hard maken. Door het vrijwillige karakter vormen we zelf de eisen die we aan onszelf stellen, daarmee voorkom je juist betutteling. Docenten hebben in het register een podium om referenties te plaatsen, dus de aanbieders van scholing worden uitgedaagd om hoog niveau te leveren.'

Dijkstra denkt dat het register op termijn zal worden verplicht door de overheid. 'Er heerst wel argwaan dat je aangesproken kan worden op wat je doet, bijvoorbeeld door ouders. Het moet bestemd blijven als intern platform, waarbij we als groep wel publiekelijk zichtbaar en meetbaar zijn maar niet als individu. Daarnaast hoop ik dat het systeem gebruiksvriendelijker wordt. Ik vind het nu tijdrovend om je informatie te ordenen. De meerwaarde zit hem erin dat je zeggenschap en inzicht hebt in je eigen professionele ontwikkeling en daarmee bijdraagt aan een krachtige beroepsgroep.'

sprake van collegiale toetsing én kennis van elkaars praktijk. Natuurlijk zullen wij die processen in de gaten houden, maar we bevorderen vooral dat leraren ermee aan de gang gaan en zo bijdragen aan kwaliteitswaarborging. Als register garanderen wij de randvoorwaarden van kwaliteit. Maar de echte kwaliteit ontstaat pas binnen de school! Je kunt nog zo bevoegd zijn, maar het wordt pas zichtbaar in het werk.'

Maak het zichtbaar!

Het register verwacht dit jaar nog een groei naar 45.000 geregistreerde lera-

ren. Met de overheid is afgesproken dat in 2015 de helft van alle leraren in het register staat. Een ambitieus plan, maar Jansma gelooft er in. 'Als we laten zien wat voor ons belangrijk is, versterkt het de beroepsgroep en de kwaliteit van ons onderwijs. Als leraar werk je met het kapitaal van de toekomst, onze jeugd. Laat zien dat ze bij jou in goede handen is. Maak het gewoon zichtbaar!' Registreren in het Lerarenregister kan via www.registerleraar.nl <

De spil in de wijk

De Joop Westerweelschool, gelegen middenin de Amsterdamse Baarsjes, is een TOPschool. De school verdient dit predicaat vanwege haar maatschappelijke betrokkenheid en inspanningen op het gebied van actief burgerschap.

‘Onze school heeft echt een maatschappelijke rol in de wijk, qua opvoeding en onderwijs. Om die rol waar te maken, proberen we zoveel mogelijk mensen bij de school te betrekken’, vertelt leerkracht Marieke Steverink. De school werkt daarom niet alleen samen met voor de hand liggende partners als

de tussen- en buitenschoolse opvang en het (sport)buurtwerk, maar ook met een organisatie als Amsterdamverbindt. Deze zorgt voor een flink aantal vrijwilligers die bijvoorbeeld helpen met lezen, Engels, aardrijkskunde en natuuronderwijs.

Marieke Steverink: ‘De vrijwilligers zijn voornamelijk bewoners van Oud-Zuid of mensen die werken in het lokale bedrijfsleven. Stuk voor stuk maatschappelijk betrokken mensen, die graag een bijdrage willen leveren aan een school zoals die van ons.’

Ook tijdens de Nationale Voorleesdagen en rond 4 en 5 mei komen externen de school in. ‘De afgelopen jaren zijn er al veel bekende sporters en BN’ers komen voorlezen, bijvoorbeeld Wim Kok en Co Adriaanse. Ed van Thijn en Judith Belinfante waren hier om over hun ervaringen tijdens de Tweede Wereldoorlog te vertellen. En ook Bart Westerweel, zoon van de gene naar wie onze school is vernoemd, brengt elk jaar een bezoek aan groep 8. Hij is al een paar keer mee geweest op een excursie naar Kamp Vught. Mooiere geschiedenislessen kun je toch niet krijgen!’

Steentje bijdragen

De school haalt niet alleen de buitenwereld naar binnen, maar levert zelf ook een actieve bijdrage aan de buitenwereld. Zo gaat een aantal teamleden binnenkort koken voor daklozen; het geld voor de maaltijd legt het team zelf bij elkaar. Ook de leerlingen leren om een steentje bij te dragen aan de maatschappij. ‘We organiseren jaarlijks een sponsorloop. De afgelopen vijf jaar ondersteunden we War Child en daarvoor vijf jaar Cliniclowns. Binnenkort kiezen we een nieuw doel. Dat doen de kinderen zelf. Drie organisaties mogen zichzelf ko-

men presenteren, de kinderen maken de keuze’, aldus Steverink.

Blonde koppies

De school hecht bijzonder veel waarde aan een goede relatie met ouders. Thea Koster, intern begeleider van de bovenbouw, legt uit: ‘Wij trekken echt samen met de ouders op, we beschouwen hen als onze partners. We informeren ze over alles wat hier gebeurt, en we hebben een ouderkamer, waarin we lessen en activiteiten voor ouders verzorgen.’

Een mooi voorbeeld van de betrokkenheid van ouders is een ouderinitiatief om de school gemengd te maken. Thea Koster vertelt hoe de school begin 2012 in contact kwam met een vader uit de buurt die op zoek was naar een geschikte school voor zijn kind. ‘Hij kende onze school niet persoonlijk, maar wist dat ze bekendstond als ‘zwarte school’. Hij is in eerste instantie vrijwilligerswerk komen doen en was heel positief over de sfeer, de rust, het werken en het onderwijsaanbod. Wat hem betreft moesten meer ouders uit de doelgroep die hij representeerde, de witte ouders, kennismaken met de school. Dat ging hij in zijn kennissenkring regelen. Zo is het balletje gaan rollen en inmiddels zien we steeds meer blonde koppies in de klas verschijnen. De onderbouwgroepen zijn al behoorlijk gemengd. Wij zijn hier natuurlijk enorm blij mee, zo kan de school een goede afspiegeling van de wijk worden, waarin kinderen met uiteenlopende achtergronden met elkaar leren en leven.’

Actief burgerschap

Naast maatschappelijke betrokkenheid krijgt de Joop Westerweelschool de TOP-status voor de inspanningen op het

TOP-scholen met de E-factor

Dit is de tiende aflevering van een reeks artikelen over TOP-scholen. TOP staat voor Talentvol Openbaar Praktijkvoorbeeld. TOP-scholen zijn Excellent in een bepaald domein: ze hebben de E-factor!

VOS/ABB wil hiermee laten zien dat goed onderwijs meer is dan prestaties op het gebied van taal en rekenen. Werkt op een TOP-school of kent u zo'n school? Stel die school dan kandidaat via excellent@vosabb.nl. **De criteria waaraan TOP-scholen moeten voldoen, staan op www.vosabb.nl.**

De mediators van de Joop Westerweelschool hebben hier net een certificaat ontvangen uit handen van burgemeester Van der Laan.

‘Als mediator moet je geduld hebben’

gebied van actief burgerschap. De Joop Westerweelschool werkt al tien jaar met het programma De Vreedzame School. Marieke Steverink: ‘Dit biedt ons een geweldig kader om te werken aan sociale competenties en democratisch burgerschap. Toen wij destijds begonnen met Vreedzaam gebeurde hier nogal eens wat: conflicten, onverdraagzaamheid, dat soort dingen. De Vreedzame School is een preventief programma, waardoor kinderen meer respect en begrip voor elkaar krijgen. Het programma heeft ongelofelijk veel invloed gehad op de sfeer in de school en in de groepen. De kinderen zijn qua sociale contacten erg gegroeid: ze gaan prettiger en respectvoller met elkaar om en staan meer open voor andere kinderen. En als er nog wel eens een conflict is, dan wordt dat eerder besproken en goed opgelost.’

Problemen oplossen

Bij dat oplossen van conflicten spelen mediators een rol: speciaal opgeleide leerlingen uit groep 7 en 8. Imane en Ste-

fan zijn sinds oktober mediator. Zij ontvingen hiervoor onlangs een certificaat uit handen van Amsterdams burgemeester Eberhard van der Laan. ‘Het was heel leuk en spannend om de burgemeester te zien en om met hem op de foto te gaan’, vertelt Imane.

Tijdens de training hebben de mediators geleerd hoe zij conflicten tussen leerlingen kunnen oplossen. Daarvoor gebruiken ze een stappenplan. Stefan legt uit: ‘We hebben geleerd dat je als mediator geduld moet hebben. De kinderen moeten eerst proberen om zelf hun problemen op te lossen. Als ze er niet uitkomen, geven wij een tip. En als het dan nog niet lukt, gaan wij ze helpen om het op te lossen. En als dat ook niet lukt, gaan we naar de juf of meester.’

Imane vindt het fijn om op een Vreedzame School te zitten. ‘We mogen over veel dingen meepraten en bedenken zelf de klassenregels. Er zijn hier op school niet veel problemen. We spelen en praten heel veel met elkaar en niemand lacht je uit om bijvoorbeeld je huidskleur.’ ◀

Wie was Joop Westerweel?

Joop Westerweel wordt in 1899 geboren en is al op jonge leeftijd een overtuigd pacifist. Als hij als onderwijzer in Nederlands-Indië werkt, is hij daar de eerste principiële dienstweigeraar. Na terugkomst in Nederland werkt hij onder meer in De Werkplaats (van Kees Boeke) en op een Montessori-school in Rotterdam. Al voor de oorlog organiseert Westerweel de opvang van en het onderwijs voor Duitse en Pools-Joodse vluchtelingen. Vanaf 1940 is hij actief in het verzet. In 1944 wordt hij gearresteerd tijdens een verzetsactie en komt terecht in concentratiekamp Vught. Op 11 augustus 1944 is hij gefusilleerd. Naar schatting zijn 300-400 mensen door Westerweel en zijn collega's geholpen, van wie een groot deel heeft kunnen ontkomen.

Nieuwe aanpak *hoogbegaafde* leerlingen **UniqXL**

Acht scholen voor voortgezet onderwijs hebben de handen ineengeslagen om het onderwijs aan hoogbegaafde leerlingen te verbeteren. Zij opereerden eerder onder de vlag van de Leonardostichting maar gingen hun eigen weg als Landelijke Expertisekring Onderwijs Hoogbegaafden (LEOH). Een van die scholen is het Lyceum aan Zee in Den Helder.

We hebben hard gewerkt aan dit nieuwe concept', vertelt Richard Krijtenberg, die teamleider is in de nevenvestiging Junior College in Julianadorp. 'We wilden eerst de profielen opstellen met de verwachtingen die we hebben van de leerlingen, de docenten en de school. Dat moet je zorgvuldig doen en dat kost tijd.' De acht scholen, waaronder ook het Walburg College in Zwijndrecht, het Liemers College in Zevenaar en het Rijswijks Lyceum, noemden het nieuwe concept UniqXL.

Het Lyceum aan Zee werkt nu voor het tweede jaar met hoogbegaafde leerlingen en is de enige VO-school in Noord-Holland die met UniqXL werkt. Het Lyceum heeft daartoe een aparte klas geopend, de HB-klas. Daarin zitten twaalf eerste- en tweedejaars samen. Dat klopt met de uitgangspunten van de Expertisekring: houd ze bij elkaar! Richard Krijtenberg licht toe: 'We vinden het onwenselijk dat een hoogbegaafde leerling al op zijn of haar veertiende examen doet en bijvoorbeeld al met vijftien jaar op de universiteit arriveert. Dat levert sociaal-emotionele problemen op. Bovendien is het voordeel van bij elkaar blijven dat ze als gelijkgestemden elkaars gedrag herkennen. Dat draagt bij aan een veilige leeromgeving. En je kunt daardoor een speciaal op deze groep afgestemd curriculum aanbieden. Dat gebeurt ook.

Deze leerlingen krijgen om te beginnen hetzelfde programma als de 'gewone' gymnasiumleerlingen. Het verschil is alleen dat zij daarvoor maar de helft van de tijd krijgen. In de tijd die daardoor vrijkomt, bieden we extra vakken aan: Spaans, Latijn en Grieks, filosofie en schaken. Ze krijgen ook meer muziek en andere creatieve vakken. De extra talen periodiseren we wel, want we zijn bang dat ze anders met ook het Duits, Frans en Engels erbij, ze dingen door elkaar gaan halen.'

Cito geen criterium

De selectie van de leerlingen van de HB-klas had al plaatsgevonden op de toelieferende basisscholen. 'Gelukkig is de aandacht voor deze groep de laatste tijd sterk gegroeid', stelt Richard Krijtenberg vast. 'Men herkent en erkent deze leerlingen eerder en vaak heeft men leerlingen van wie werd vermoed dat ze hoogbegaafd waren al de daarvoor ontwikkelde WISC-test afgenomen. Bij een aanmelding van een waarschijnlijk hoogbegaafde leerling die deze test nog niet gedaan heeft, zullen we de ouders vragen om deze test zelf te laten afnemen. Cito-scores zijn voor ons geen criterium. Want soms maken deze leerlingen die toets helemaal niet zo goed. Ze vinden de vragen soms zo gemakkelijk

dat ze er te veel achter gaan zoeken. Dan kiezen ze een verkeerde mogelijkheid.'

Het goede gereedschap

Een ander kenmerk van het UniqXL-concept is dat de leerlingen thematisch onderwijs krijgen. 'We werken vanuit grote thema's, vanuit complexe vraagstukken', vertelt Krijtenberg. 'Vakoverstijgend dus. Dat sluit erg goed aan op de brede interesse van deze leerlingen. Maar het is beslist niet zo dat we ze zomaar met een opdracht het internet op sturen. Het zijn nog eerste- en tweedejaars die je toch geregeld moet bijsturen. Bespreken wat voor onderzoeksvragen je nodig hebt, waar je iets kunt opzoeken, hoe je weet dat informatie betrouwbaar is. Men denkt wel eens dat hoogbegaafden bijna alles kunnen, maar ook zij hebben wel eerst het goede gereedschap nodig. Bovendien ontdekken we bij deze leerlingen ook wel eens dat ze sommige vaardigheden uitstekend beheersen en andere juist weer niet. Dat komt doordat hen veel is komen aanwaaien. Ze missen dan soms de routine die een andere leerling door veel herhaling wel heeft gekregen. Ze hebben op sommige gebieden het leren niet geautomatiseerd.'

Platform

De docenten voor de HB-klas komen uit het reguliere docentencorps. Het zijn veertien ervaren leerkrachten die zelf graag met

Richard Krijtenberg met leerlingen uit de HB-klas op het Junior College.

‘Je wil niet dat een hoogbegaafde leerling al op zijn 14e examen doet’

deze groep willen werken. Zij zijn na een aantal trainingen specialisten geworden. ‘Die scholing loopt nog steeds door’, vertelt Krijtenberg. ‘Je blijft je werkwijze altijd verder ontwikkelen. Het samenwerkingsverband is ook bezig met de opzet van de digitaal platform waarop docenten ervaringen kunnen uitwisselen. En naast de

grote landelijke bijeenkomsten van de deelnemende scholen zijn er door vakdocenten onderlinge contacten gelegd.’

Investering

Hoe belangrijk de Rijksoverheid een goede begeleiding van hoogbegaafde leerlingen ook vindt, extra financiering

krijgt het Lyceum aan Zee niet. De kosten die worden gemaakt voor extra en ander leermateriaal worden door de school zelf gedragen. ‘Het samenwerkingsverband LEOH is dan ook naarstig op zoek naar extra fondsen’, verklaart Krijtenberg. ‘We denken hierbij aan Scholen Aan Zet en de Prestatiebox. Dat zijn fondsen die zijn opgericht ter verbetering van de kwaliteit van het onderwijs. Goed onderwijs voor hoogbegaafde leerlingen past daar volgens mij prima in. Het Lyceum aan Zee ziet overigens de extra kosten als investering die zich aan het reguliere onderwijs zou kunnen uitbetalen. Je geeft hier heel anders les en methodes die daarbij succesvol zijn, zou je ook kunnen inzetten in je gewone klassen.’

Geen buitenbeentjes

De hoogbegaafde leerlingen zijn nu als onderbouwgroep nog bijeen en krijgen hetzelfde aangeboden. Straks, als ze doorstromen naar de bovenbouw, moeten er profielen worden gekozen. ‘We hebben nog even de tijd om na te denken hoe we dat vorm gaan geven’, zegt Richard Krijtenberg. ‘Bij elk profiel hoort een aantal vakken, maar ik kan me voorstellen dat deze leerlingen daar nog extra vakken aan toe willen voegen. We zullen per individu moeten beoordelen hoe dat past.’

Op het Lyceum aan Zee proberen de docenten zoveel mogelijk te voorkomen dat de andere leerlingen hun hoogbegaafde medeleerlingen als excentrieke buitenbeentjes beschouwen. ‘Eigenlijk is daar ook weinig aanleiding toe’, vindt Richard Krijtenberg. ‘De HB-klas doet met schoolbrede projecten gewoon mee. Ook met het sporttoernooi of met een cultuurweek. De gymnastieklessen krijgen ze met een andere klas samen. Van de karikatuur van de autistische boekenwurm klopt niets. Een van de jongens uit de HB-klas is zelfs een veelbelovend sporter. Die gaat drie ochtenden per week voor schooltijd naar de door Scholen aan Zee verzorgde trainingen voor topsporters. Het zijn dus net leerlingen!’ <

Entree van brede-schoolgebouw De Groenling.

Ieder zijn eigen nestje

In brede school De Groenling in Oude Pekela zitten openbaar, katholiek en protestants-christelijk basisonderwijs onder één dak. Een groenling broedt graag samen met andere vogels.

Het groene gebouw werd in februari vorig jaar in gebruik genomen. Omdat het meer is dan zomaar een brede school, kwam op 13 mei koningin Beatrix per helikopter naar het Oost-Groningse dorp om het officieel te openen. In De Groenling zitten de openbare basisschool Hendrik Wester, de rooms-katholieke Willibrordusschool en de protestants-christelijke basisschool De 7-Sprong. Ze kunnen gebruikmaken van een gezamenlijke gymzaal en bibliotheek. Ook zijn er een peuterspeelzaal en een Centrum voor Jeugd en Gezin in gevestigd. 'De gemeente wilde graag alles op één locatie, van baby tot en met groep 8, dus dat was een uitgelezen kans voor de doorgaande lijn', vertelt directeur Renata Dekker-Steneker.

Buitenzijde van gemeenschappelijke gymzaal.

Krimp-proof

Bij het ontwerp is rekening gehouden met de demografische krimp en als gevolg daarvan het afnemende aantal kinderen in Oude Pekela en omgeving. 'Door meerdere scholen onderdak te geven in één gebouw kunnen ruimtes beter worden benut en scholen blijven bestaan. Uitgangspunt was dat iedereen zijn eigen onderwijsvisie en identiteit kon behouden, maar dat er ook moest worden samengewerkt. Samen kun je immers meer dan alleen', aldus de directeur.

Een groot voordeel is volgens haar de samenwerking tussen de scholen en de peuterspeelzaal. 'De logistieke afstemming voor het gebruik van de ruimtes was eerst nog een aandachtspunt, maar door de fijne samenwerking was dit onderling snel gerealiseerd.' De brede school biedt ook mogelijkheden voor sport voor buurtbewoners en voor volwasseneneducatie. 'Een brede school is pas echt succesvol als die ook een sociaal-maatschappelijk middelpunt is. Na de kerstvakantie is de volwasseneneducatie in onze school begonnen. Dit brengt mensen bij elkaar. Wie weet is er nog meer mogelijk.'

Totaal geïntegreerd

Obs Hendrik Wester was al gevestigd op de locatie waar nu De Groenling staat. De bestaande school is helemaal in de nieuwbouw geïntegreerd, zo dat het oude gedeelte niet meer als zodanig herkenbaar is. De keuze voor het Zwolse architectenbureau 19 Atelier was volgens de directeur een schot in de roos. 'De school heeft een warme uitstraling en een werksfeer waar de kinderen de vruchten van plukken. Ook milieu-aspecten zijn in het ontwerp meegenomen. Het gebouw is heel licht en open. De natuurlijke materialen maken het geheel af. We hebben bijvoorbeeld een groen mossedumdak.'

In het begin waren er volgens de directeur wat technische opstartproblemen, die wel vaker voorkomen in nieuwe schoolgebouwen. 'Soms waren ruimtes te warm en dan weer te koud. Ook ging het niet zo lekker met de fietsenstalling. Die moest een andere vorm krijgen, omdat bij harde wind veel fietsen omwaaiden, met allerlei schade en reparaties als gevolg. Het alarm moest ook eerst nog goed worden afgestemd op alle wisselende gebruikers. Inmiddels zijn de kinderziektes verholpen en loopt alles op rolletjes. Het is echt een heel plezierig gebouw om in te werken.' <

De gezamenlijke entree is ruim en licht.

Alle ruimte in de gezamenlijke gymzaal.

Het ruime plein maakt het geheel af.

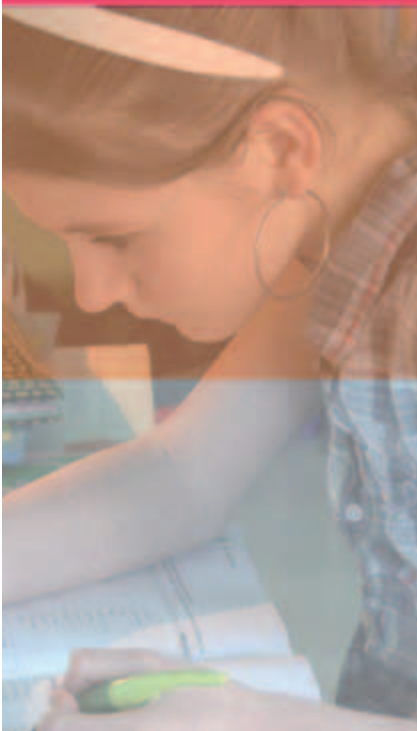

Mossedumdak benadrukt groene karakter

Helpdesk van VOS/ABB

De Helpdesk van VOS/ABB geeft dagelijks advies en informatie aan leden. Mail uw vraag naar helpdesk@vosabb.nl of bel op de ochtenden van werkdagen naar 0348-405250.

Telefoon **0348-405250**
helpdesk@vosabb.nl

Bijbaan naast het werk

Indien nevenwerkzaamheden naar het oordeel van de werkgever redelijkerwijs in strijd zijn met de belangen van de instelling, zijn zij niet toegestaan. Hoe moet dit worden beoordeeld?

Het komt wel eens voor dat een werknemer op zijn vrije dag een tweede baan in het bedrijfsleven gaat invullen, of eigen ondernemer wordt. De werkgever kan dit weigeren, als hij op goede gronden aan kan geven dat de nevenwerkzaamheden niet stroken met de hoofdwerkzaamheden. De werkgever dient wel een belangenafweging te kunnen overleggen waarin

naar voren komt dat het belang van de werkgever in dit geval prevaleert boven het belang van de werknemer. Gaat de werknemer daarna toch door met de nevenwerkzaamheden, dan kan dit worden aangemerkt als plichtsverzuim. Dat kan uiteindelijk zelfs leiden tot ontslag op die grond. Zie artikel 11.3 van de CAO PO of artikel 18.3 van de CAO VO. ◀

Tijdelijk andere functie

Kan ik een gedragsdeskundige inzetten als vervanger tijdens het zwangerschapsverlof van een Intern Begeleider?

Iedereen oefent de functie uit waarin hij of zij is benoemd. Als uw gedragsdeskundige voor haar gehele functie de taken van IB-er zal gaan uitoefenen, kan zij tijdelijk in de andere functie worden benoemd op grond van artikel 5.1 lid 2 van de CAO PO (of artikel 10.1 lid

4 van de CAO VO). Ze blijft dan werkzaamheden uitvoeren in overeenstemming met de functie(beschrijving). Er hoeft geen tussentijds ontslag plaats te vinden. Na de vervanging zal ze weer terugkeren in de functie van gedragsdeskundige. ◀

's Avonds schoonmaken

Onze school verhuist binnenkort naar een nieuw (brede)schoolgebouw, waarin ook de kinderopvang is gevestigd. Daardoor kan er niet meer overdag worden schoongemaakt. Is het mogelijk het werkrooster van de schoonmaaksters zodanig te wijzigen, dat ze voortaan na 18.30 uur werken?

De wijziging van het werkrooster valt onder de wijziging en vaststelling van een arbeids- en rusttijdenregeling. Daarvoor is de instemming van de PMR nodig, volgens artikel 12 sub f WMS. Ook geldt dat de betrokken werknemers recht krijgen op een vaste toelage vanwege het latere tijdstip waarop gewerkt wordt. Dit op grond van artikel 6.36 CAO PO (of in een vergelijkbaar geval in het VO: artikel 12.6 CAO VO).

Daarnaast gaat de CAO uit van werken overdag en niet 's avonds. De inzetbaarheidstabel is ook zodanig opgebouwd.

Een wijziging waarin voorbij wordt gegaan aan het bepaalde in de CAO kan dan ook slechts met toestemming van de individuele werknemers. Komt u niet tot overeenstemming, dan kan de roosterwijziging niet zomaar worden doorgevoerd. Dan dient aan de arbeidsomstandigheden en voorwaarden recht gedaan te worden zoals ze met de werknemers zijn overeengekomen bij hun huidige benoeming / aanstelling. Als werkgever moet u dus naast de instemming van de PMR ook overeenstemming met elke werknemer afzonderlijk bereiken. ◀

Absentiebeleid

Op de basisschool van mijn zoontje van 6 geldt de regel: wie twee keer te laat komt, mag in de pauze niet buiten spelen en krijgt zelfs strafwerk! Dit geldt voor alle groepen en treft dus ook kinderen die nog door hun ouders naar school gebracht worden. Ik vraag me af of dit vanuit pedagogisch standpunt verantwoord is. Graag advies!

Alhoewel scholen zelf de ruimte hebben om dergelijk beleid in te vullen is het inderdaad de vraag of een dergelijke sanctie terecht is, mede omdat het op tijd komen voor de leerlingen die worden gebracht, niet iets is dat binnen de invloedssfeer van de leerling valt. Ons advies is om uw bezwaar, met de bovenstaande opmerkingen, aanhan-

gig te maken bij de oudergeleding van de Medezeggenschapsraad. De oudergeleding kan dit aan de orde stellen in het overleg met de directeur van de school en voorstellen doen om dit absentiebeleid te wijzigen. Een lid van de oudergeleding uit de MR kan altijd even contact met ons opnemen voor verdere ondersteuning en advies hierbij. <

IWOO of Praktijkonderwijs?

Uit de NIO score van onze zoon kwam een IQ van tussen de 71 en de 73. Dit kan enigszins verklaard worden uit zijn ziekteverleden. Nu heeft hij een indicatie nodig voor het Speciaal Voortgezet Onderwijs. Wij willen graag dat onze zoon niet naar het Praktijkonderwijs gaat, maar naar het VMBO met LWOO en daarvoor is hij zelf ook gemotiveerd. Kan dat?

Op basis van de intelligentie van uw zoon, zou een indicatie voor het Praktijkonderwijs geëigend zijn, want voor het LWOO is minimaal een IQ van 75 nodig. Ons advies is dat u de commissie die de indicatie afgeeft (RVC-vo) verzoekt om het voor uw zoon mogelijk te

maken om naar het VMBO met LWOO te gaan. Dit kunt u schriftelijk doen, en de basisschool kan dit bij de indicatieaanvraag voegen. U kunt tevens aangeven dat u gehoord wilt worden door de commissie. Dan kunt u uw verzoek nog eens mondeling toelichten. <

Onderwijs in de avond?

Kan een basisschool leerlingen verplichten om 's avonds met hun ouders te komen voor een uitvoering of musical? Volgens de directeur zijn het onderwijsuren.

Als eerste dient te worden opgemerkt dat het te begrijpen is dat de directeur graag veel publiek wil bij de uitvoering van de musicals. De leerlingen hebben hard gewerkt en het zou jammer zijn

als er dan weinig publiek komt. Maar het argument van de directeur klopt niet: er is 's avonds geen onderwijs en het kan dus geen verplichting voor de leerlingen zijn om te komen. <

Bril kapot tijdens buitenspelen

De bril van mijn zoon is tijdens het buitenspelen op school kapot gegaan. Moet de school de bril vergoeden?

Nee, dit is niet standaard. Als de bril is kapotgegaan door het handelen van een andere leerling, kunt u die ouders vragen de bril te vergoeden. In de meeste

gevallen kan dit vanuit de WA-verzekering. De school is alleen aansprakelijk als u kunt aantonen dat er niet voldoende en adequaat toezicht is gehouden. <

0800-5010
openbaar
onderwijs

Ouders en MR-leden in het openbaar onderwijs kunnen voor informatie en advies gratis terecht bij de Vereniging Openbaar Onderwijs. De telefonische infolijn 0800-5010 is iedere schooldag geopend, tussen tien en drie uur. Bel 0800-5010, kies 1 voor onderwijs of stel uw vraag op www.voo.nl/5010.

Telefoon **0800-5010**
www.voo.nl/5010

TEKST: LUCY BEKER
BEELD: PRO DEMOS

Dagje politiek: leuker dan ze denken

Rondlopen over het Binnenhof, op de tribune zitten in de Tweede Kamer en misschien wel een bekende politicus tegen het lijf lopen. Een excursie naar politiek Den Haag is leuker dan de meeste leerlingen denken.

Johan Lok, leraar maatschappijleer bij de Purmerendse ScholenGroep, is al ettelijke keren met verschillende klassen naar Den Haag geweest. 'Ik doe dat elk jaar wel een keer, want het voegt echt iets toe aan mijn lessen over de democratie', zegt hij. 'De leerlingen vinden het uitstapje altijd leuker dan ze vooraf verwachtten. Ze herkennen de Tweede Kamer en die roltrappen die zo vaak in het journaal in beeld komen, en dan is het toch wel spannend om eens op die plek te staan. Helemaal als ze dan nog een politicus spotten of een praatje mogen maken met een Kamerlid. We hebben Stef Blok wel eens gesproken.'

Een uitstapje naar het Binnenhof is gemakkelijk te regelen met behulp van Pro Demos, het Huis voor democratie en rechtsstaat, dat sinds een paar jaar

Pro Demos leidt de klassen rond op het Binnenhof.

Langs het torentje en de Ridderzaal naar de Tweede Kamer

vlakbij het Binnenhof is gevestigd, boven Dudok. Pro Demos heeft onder de titel De Haagse Tribune complete dagprogramma's samengesteld voor zowel

het primair als het voortgezet onderwijs. In het pand van Pro Demos krijgen de scholieren aan de hand van een educatief spel of een quiz uitleg over de werking van de Nederlandse parlementaire democratie. Daarna gaan ze op pad: langs het beroemde torentje van de premier en de Ridderzaal naar de Tweede Kamer, waar met een beetje geluk precies een debat gaande is. De scholieren mogen zelf een debat voeren in een simulatiezaal van de Tweede Kamer.

Lok is blij met de service van Pro Demos, die gratis is voor scholen. Wel is het juist door dit aanbod een stuk drukker geworden op het Binnenhof, constateert Lok. Zijn tip aan andere scholen is dan ook: 'Reserveer ruim van tevoren, anders kom je er niet meer tussen'. Dat reserveren kan eenvoudig online via de website van Pro Demos, www.prodemos.nl. Daar staat ook een beschrijving van alle programma's. <

Als een VIP naar de Tweede Kamer, dat is natuurlijk leuk.

Adviesrecht bij **aanstelling** of **ontslag** van de schoolleiding

Een schoolbestuur plaatst een directeur over naar een andere school. Eén van de overige directeurs binnen hetzelfde bestuur neemt de vrijgekomen plaats in. De medezeggenschapsraad is het hier niet mee eens, maar volgens het bestuur heeft de MR in dit geval geen adviesrecht. De MR stapt naar de Landelijke Commissie voor Geschillen WMS (LCG).

De casus

In april 2012 liet het bevoegd gezag van een basisschool de MR-leden weten dat de directeur van hun school werd overgeplaatst. In diezelfde maand zou een nieuwe directeur worden geïntroduceerd, waarna de MR gelegenheid zou krijgen advies over deze aanstelling uit te brengen. Het ontslag van de zittende directeur viel volgens het bestuur niet onder het adviesrecht. Nadat de MR had laten weten desondanks over beide aspecten van de directiewissel negatief te adviseren, beraadde het bestuur zich nog eens op de zaak. Nu kwam het bevoegd gezag tot de conclusie dat artikel 11h van de Wet medezeggenschap op scholen (WMS), dat recht geeft op advies bij aanstelling of ontslag van de schoolleiding, in beide gevallen niet van toepassing was. De oudergeleding van de MR aarzelde niet en legde de zaak als een interpretatiegeschil voor aan de LCG.

Een interpretatiegeschil is aan de orde als bestuur en MR (of een geleding van de MR) het oneens zijn over de vraag hoe een bepaald onderdeel van de wet moet worden uitgelegd. Conform artikel 35 van de WMS doet de LCG daarover een bindende uitspraak.

Overwegingen van het bestuur

Het schoolbestuur vond de overplaatsing van de zittende directeur niet adviesplichtig omdat zij vrijwillig vertrok naar een andere school binnen het bestuur. De

aanstelling van de nieuwe directeur zou bij nadere beschouwing evenmin voor een adviesaanvraag in aanmerking komen omdat dat, aldus het bestuur, helemaal geen aanstelling was. De nieuwe directeur was al in dienst bij dit bestuur en er zou daarom slechts sprake zijn van 'tewerkstelling op een andere school'.

Overwegingen van de oudergeleding

De ouders in de MR hadden twijfels bij de vrijwilligheid van het vertrek van hun directeur. Zij had weliswaar ingestemd met haar overplaatsing, maar die instemming zou slechts onder druk van een op handen zijnde fusie met een school in een naburig dorp tot stand zijn gekomen.

Ten aanzien van de benoeming van de nieuwe directeur voerden ze de jurisprudentie aan die over artikel 11h is opgebouwd. Herhaaldelijk heeft de LCG uitspraken gedaan dat bij een aanstelling in de leiding van een school, daarover te allen tijde advies aan de MR dient te worden gevraagd. De oudervertegenwoordiging wees daarnaast op het gemak waarmee een bestuur een MR buitenspel kan zetten door directieleden per definitie te werk te stellen op basis van een bestuursaanstelling.

De uitspraak

De LCG stelde vast dat de vertrekkende directeur zelf te kennen had gegeven niet

voldoende toegerust te zijn om leiding te geven aan het aanstaande fusieproces. Daardoor werd het vertrek weliswaar werd ingegeven door de omstandigheden (de op handen zijnde fusie), maar moest het volgens de LCG toch als vrijwillig worden beschouwd. De oudergeleding kreeg op dit punt geen gelijk: het ontslag van de directeur was niet adviesplichtig.

Met betrekking tot de aanstelling van de nieuwe directeur bepaalde de LCG dat de oudergeleding terecht wees op de bestaande jurisprudentie waaruit blijkt dat een voorgenomen aanstelling van een directeur altijd aan de MR moet worden voorgelegd. Het doet daarbij niet ter zake of de persoon in kwestie daarvoor al in dienst was.

Meer informatie over het geschil is te vinden op www.onderwijsgeschillen.nl>medezeggenschap>105482/uitspraak d.d.9november2012 <

Meer informatie

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met drs. Janny Arends, beleidsadviseur medezeggenschap van de Vereniging Openbaar Onderwijs, via 036 5331500 of j.arends@voo.nl.

Geen embryo's meer naar school!

De gemeente Den Haag stelt paal en perk aan de zeer vroege aanmelding van leerlingen bij basisscholen.

'We willen af van de situatie dat ouders met een foto van de embryo in de hand, kinderen komen inschrijven', zegt de Haagse onderwijsbewindvoerder Ingrid van Engelshoven. Kinderen mogen 'pas' na hun eerste verjaardag worden aangemeld. De gemeente

Den Haag verstuurt daartoe een oproep. De scholen verzamelen alle aanmeldingen en bepalen zelf hoeveel kinderen en welke er worden toegelaten. Wie er niet doorkomt, kan zich bij een nieuwe school aanmelden. <

Staatsveiligheid ondergeschikt aan Cito-toets

In de week van de Cito-toets wil de CDA-fractie in de gemeente Wijchen 's avonds geen oefenvluchten met F16's. De kinderen moeten dan vroeg naar bed.

'Het gebrek aan nachtrust van de kinderen kan van invloed zijn op de resultaten van de Cito-toetsen. Een punt minder voor de toets kan voor de leerling van groot belang zijn voor de verdere schoolloopbaan', aldus

de CDA-fractie in de Gelderse gemeente. De vlieg oefeningen, die in het teken staan van onze staatsveiligheid, zijn volgens de christendemocraten kennelijk van ondergeschikt belang. <

Diederik Stapeltje?

Wetenschappelijk bewijzen dat kinderen van 12 jaar met hun muziekkeuze hun toekomst kunnen verknallen. Dit lijkt een onderzoek van fraudeprofessor Diederik Stapel...

De beweringen komen echter van pop-professor Tom der Bogt en onderzoekster Loes Keijsers van de Universiteit Utrecht. Ze hebben erover gepubliceerd in het Amerikaanse tijdschrift *Pediatrics*. Hun conclusie is dat kinderen van 12 die naar 'onconventionele' muziek luisteren, zoals gothic, house en hiphop, een groot risico

lopen om betrokken te raken bij vandalisme, winkeldiefstallen en vechtpartijen. Er staat niet bij of het al op 12-jarige leeftijd luisteren naar André Hazes en René Froger het risico vergroot om toe te treden tot de Amsterdamse penose of dat luisteren naar Lee Towers de kans vergroot dat iemand fan wordt van Feyenoord. <

No 'Sympathy for the devil'

Veel van wat God verboden heeft, gebeurt kennelijk in het Engels.

Rita van den Berg-van Schaik deed aan de Vrije Universiteit in Amsterdam onderzoek naar het al langer bekende verschijnsel dat reformatische leerlingen slecht zijn in Engels. Dat zou komen doordat ze geen televisie (mogen) kijken en daardoor weinig Engels horen. Van den Berg ontdekte echter dat niet zozeer de tv, maar vooral Engelstalige muziek – of beter gezegd het ontbreken daarvan – de boosdoener is. De onderzoekster wil daarom, zo vertelt ze in het *Algemeen Dagblad*, een digitaal platform met Engelstalige muziek die door de reformatische beugel kan. <

Originele ouders kiezen Pippilotta

De kans dat er over vier jaar een jongetje Zegert naar school gaat is erg klein. Dat geldt ook voor Albert-Hendrik en Marvellous.

De Sociale Verzekeringsbank maakt elk jaar een lijst van de jongens- en meisjesnamen die ouders aan hun baby geven. Kinderen met originele ouders heten niet alleen Zegert, Albert-Hendrik of Marvellous, maar bijvoorbeeld ook Owumaladilola, Pippilotta of Roelie. Vaders en moeders die op een antracietkleurige hoekbank zitten, 'Vijftig Tinten Grijs' op het nachtkastje hebben liggen en vorig jaar hun huis weer niet verkocht kregen, kozen als ze een jongetje kregen voor Daan, Bram of Sem. De kans dat die straks bij elkaar in de klas zitten is groot, net als Emma, Sophie en Julia, de populairste meisjesnamen. <